

Araştırma Makalesi

Müzik ve sanat araştırmalarında nitel araştırma aracı olarak MAXQDA kullanımının incelenmesi

Alper Şakalar¹

Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Kahramanmaraş, Türkiye

Makale Bilgisi

Geliş: 21 Ağustos 2023

Kabul: 28 Eylül 2023

Online Yayın: 30 Eylül 2023

Anahtar Kelimeler

İçerik analizi

MAXQDA

Müzik ve sanat araştırmaları

Nitel analiz

Nitel araştırmalar

Tematik analiz

2822-3195 / © 2023 TM

Genç Bilge Yayıncılık tarafından
yayınlanmakta olup, açık erişim,
CC BY-NC-ND lisansına sahiptir.

Öz

Müzik ve sanat araştırmaları, sanat eserlerinin içsel anlamlarını ve toplumsal etkilerini keşfetme amacı taşımaktadır. Araştırma sürecinde araştırmacı kendi öznel bakış açısını kullanır ve gerçekçi tümevarımcı bir yöntemle anlamaya çalışır. Sanat araştırmalarında nitel paradigmaların benimsenmesi, sanatçının iç görüşünün ve yarattığı eserlerin derinlemesine anlaşılmasına olanak tanımaktadır. Gözlem, mülakat ve içerik analizi gibi nitel veri toplama ve analiz yöntemleri, sanatın soyut ve öznel boyutlarını açığa çıkartmak için sıklıkla kullanılan yöntemlerdir. Bu yöntemlerle elde edilen verilerin miktar ve ayrıntısının fazla olması, analiz ve yorumlama için daha fazla çaba ve deneyim gerektirmektedir. Bu araştırmanın ana hedefi, nitel veri analizinin bilgisayar programları kullanarak nasıl gerçekleştirilebileceğini açıklamak ve özellikle araştırmacılara bu konuda rehberlik etmektir. MAXQDA, müzik ve sanat araştırmacılarının nitel veri analizini daha etkili ve sistematik bir şekilde gerçekleştirmelerine olanak tanıyan güçlü bir yazılım olarak öne çıkmaktadır. Yazılım, sanat eserlerinin metinler, resimler, sesler ve videolar gibi çoklu veri türlerini analiz etmek için esnek bir platform sunmakta, veriyi kategorize etme, temaları keşfetme ve derinlemesine anlama konusunda önemli avantajlar sunmaktadır. Ayrıca, sanatın sembollerini ve anlamlarını çözümlemeye yardımcı olarak, sanat araştırmalarındaki zenginliği de arttırmaktadır. Bu araştırmada, sanat araştırmalarındaki nitel veri analizinin MAXQDA aracılığıyla daha etkili bir şekilde nasıl gerçekleştirilebileceği incelenmiş ve çeşitli örneklerle araştırmacıların nasıl kullanabileceklerine odaklanılmıştır.

Makaleye atıf için

Şakalar, A., (2023). Müzik ve sanat araştırmalarında nitel analiz aracı olarak MAXQDA kullanımının incelenmesi. *Türk Müziği*, 3(3), 383-396.

Giriş

Sanat, insan deneyiminin vazgeçilmez bir parçasını ifade eder. Renkler, formlar, sesler ve dokular gibi görsel ve işitsel öğeler aracılığıyla, sanat insanların duygusal tepkilerini, düşüncelerini ve dünya algılarını ifade etmelerine olanak tanır. Sanat sadece estetik bir deneyim sunmakla kalmaz, aynı zamanda derin anlamlar ve içgörüler barındırır. Bu nedenle, sanatın anlamını, etkisini ve yaratıcı süreçlerini incelemek, sanat araştırmalarının temel amaçlarından biridir.

Sanat araştırmaları, sanat eserlerini tarihsel, kültürel, estetik ve psikolojik bağlamlar içinde değerlendirmeyi amaçlayan farklı yaklaşımları içermektedir. Bu bağlamlar içinde sanatın anlamı ve etkisi daha iyi anlaşılabilirken, aynı zamanda sanatçıların yaratıcı süreçleri ve sanatın toplumsal etkileri gibi önemli konular da ele alınır. Sanat araştırmaları yapan araştırmacılar, sanatçıların, eleştirmenlerin ve izleyicilerin bakış açılarını ve deneyimlerini daha derinlemesine incelemeyi hedeflemektedir. Bu amaçlar doğrultusunda nitel ve nicel araştırma yöntemleri ayrı ayrı veya birlikte (karma yöntemler) kullanılabilir. Nitel yöntemler, katılımcıların iç görüşlerini ve deneyimlerini daha derinlemesine anlama ve yorumlama imkanı sunarken, nicel yöntemler sanatın toplumsal etkilerini sayısal verilerle analiz etmeye olanak sağlar.

¹ Doç. Dr., Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Müzik Bölümü, Kahramanmaraş, Türkiye. E-mail: asakalar@ksu.edu.tr ORCID: 0000-0002-0137-9089

Gell (1999), sanat gibi örneklerin, maddi bir gösterge tarafından sunulan belirli bir bilişsel işlemi ifade ettiğini ve sanatın eylemsel bir ürün olarak tanımlanabileceğini vurgulamıştır (s. 13). Bu bağlamda, sanatın nesneleri veya sembolleri seçme konusundaki bilgilerinin ötesinde, sanatçının yaratıcı sürecindeki bilişsel işlemlerin eser yaratma sürecindeki önemini anlayabilmek önemlidir. Sanatçılar, sıkça yaratıcı ifadelerini tam olarak ifade etmede güçlük yaşarlar ve bu, sanat araştırmalarında sanatçıların, yaratıcı süreçlerinin, eserlerinin ve bu eserlerin izleyiciler üzerindeki etkilerinin derinlemesine anlaşılabilmesi için nitel yaklaşımların benimsenmesini gerektirir. De la Fluente (2013), sanatın semboller aracılığıyla yapılan bir düzenleme ve koordinasyon olduğunu belirtmiştir (s. 169). Bu düzenleme ve koordinasyonun farklı sembollerle ifade edilmesi, sanatçıların yaratıcı süreçlerini, eserlerini ve izleyiciler üzerindeki etkilerini anlamak için nitel paradigmalara benimsenmesi gerektiğini göstermektedir. Nitel araştırmalar son zamanlarda sosyal bilimlerde sıklıkla başvurulan yöntemlerdendir. Sandelands (1998), sosyal bilimlerin, hissedilebilen ancak görülemeyen olgular, gruplar, örgütler veya toplum gibi önemli yapılarla ilgilendiğini belirtmiş, sosyal bilimlerin diğer disiplinlere kıyasla sanata daha yakın olduğunu ifade etmiştir (s. 95). Bu açıdan bakıldığında, sanat alanında gerçekleştirilecek nitel araştırmaların rasyonel bilimlere kıyasla sosyal bilimler alanında yapılan araştırmalara benzerliği göze çarpsa da sosyal bilimlerdeki birçok disiplinlerden farklı olan boyutları göz önüne alındığında daha özel bir yaklaşım ve tasarımı gerektirdiği de açıktır.

Patton (2002) kendisine sıklıkla hangi araştırma tasarımının en iyi olduğunu ve hangi stratejinin araştırmacıya en faydalı bilgileri sağlayacağını sorulduğunu belirtmiştir. Buna cevap vermek mümkün değildir. Cevap, çalışmanın amacına, çalışmanın akademik veya değerlendirme amaçlı hedef kitlesine (hedeflenen kullanıcıların ne bilmek istediği), mevcut kaynaklara, politik bağlama ve araştırmacıların ilgi/becerileri/ön yargılarına bağlıdır. Bu nedenle amaçlar ve hedef kitle, tasarımı ve analizi yönlendirmektedir (s. 272). Nitel araştırmalar, sosyal hayatın kendi doğal akışı içinde incelenmesine odaklanmakta ve bu alandaki çeşitliliği ve anlaşılması gereken noktaları ele almaktadır. Ayrıca, sosyal hayatın anlamını açıklamak ve anlamak için farklı bakış açıları ve çözümleme yöntemleri sunmaktadır. Bu nedenle nitel verilerin çözülmesi çok çeşitli bakış açıları ve uygulamalar gerektirmektedir. Nitel araştırmalarda farklı teknikler kullanılmakta, bu teknikler genellikle birbirini tamamlayan ve örtüşen nitelik taşımaktadır. Ancak bazen bu tekniklerin birbiriyle çatışabildiği de görülmektedir. Bu açıdan nitel araştırmalarda seçilen yöntemin iyi belirlenmesi gerekmektedir.

Nitel araştırma, çeşitlilik, yaratıcılık ve esnekliği içeren bir veri analizi sürecini ifade etmektedir. Her nitel araştırma farklı özellikler taşımaktadır ve bu nedenle araştırmacılar, kendi araştırmalarına uygun veri analiz planlarını geliştirmelidirler (Punc, 2011, s.188; Yıldırım ve Şimşek, 2011, s.221). Sanat araştırmaları genellikle çok katmanlı bir alanı kapsamaktadır. Bu araştırmalarda görsel, işitsel veya dokunsal öğelerden oluşan veriler çoğu kez metinlerin yanı sıra kullanılmakta ve çoklu verilerin birlikte değerlendirilmesi gerekebilmektedir. Analiz sürecinde büyük veri setleri ve farklı türlerde verilerin birbiriyle ilişkilendirilmesi araştırmacının zorluklarla karşılaşmasına sebep olabilmektedir. Bu zorlukların yanı sıra sanat araştırmalarındaki analizlerin sanatçılar tarafından yapılmasının da (sanat alanındaki araştırmacıların sanat araştırması yapması) bazı avantajlarının bulunduğunu söylemek mümkündür. Son zamanlarda nitel analizlerde sanat temelli yöntemlerin de benimsendiği (art based qualitative analysis) bir gerçektir. Bochner (2001)'e göre, nitel analiz hem bilim hem de sanat bileşenlerini içermektedir. Geleneksel bilimsel araştırma kriterlerine dayalı olarak çalışan araştırmacılar ve araştırmaları bu perspektiften değerlendiren gözlemciler, nitel sorgulamanın bilimsel doğasını sıklıkla vurgulamaktadır. Sosyal yapının inşa edildiği perspektiften bakan araştırmacılar ve bu bakış açısını benimseyen gözlemciler, nitel sorgulamanın hem bilim hem de sanat olduğunu vurgulayarak bu iki yönü bir araya getirirler. Bu durum bizi üçüncü bir alternatife götürmektedir; bu alternatif, nitel sorgulamanın sanatsal ve çağrışımsal yönlerini vurgulamakta ve sosyal bilimlerde bazen "anlatı dönüşü" olarak adlandırılan bir yaklaşımı içermektedir.

Müzik araştırmalarında nitel paradigmalara sıklıkla başvurulmaktadır. Müzik tarihçileri uzun bir süredir arşiv verilerini incelemiştir, keza müzik eğitimi tarihi araştırmalarında köklü bir gelenek bulunmaktadır (Cox, 2002). Örneğin; Julia Eklund Koza isimli araştırmacı üniversite koro yöntemleri metinleri ve ortaokul müzik ders kitaplarını incelemiş ve bu çalışmalarda kızlar, kadınlar, erkekler ve erkeklerin temsillerine odaklanarak müzik eğitime yönelik sonuçlar üzerine odaklanmıştır (Koza, 1993, 1994). Bu çalışmaların birçoğu müzik tarihindeki araştırmalardan bilinen geleneklerin geliştirilmesine dayalıdır. Müzik dışındaki nitel araştırma metodolojisi hakkındaki makalelerin bir çoğu da yine genellikle

'tarihsel yöntemler' ile ilgili bilgiler içermektedir, ancak bazı tarihçiler metodlarını tanımlarken 'nitel araştırma' terimini kullanmaktan kaçınmaktadırlar. Alridge, yakın zamanda bazı tarihçilerin, arşiv verilerinin analizini etnografik yöntemlerle birleştirdiğini belirtmiştir (D. Alridge). Bununla birlikte, müzik eğitiminde araştırma yöntemleri üzerine yazdığı metinde Yarbrough, tarih yazımını, nicel ve nitel yöntemleri ayırmakta ve birden fazla yöntemin kullanılmasını savunmaktadır (Yarbrough, 2003).

Müzik ve sanatta pozitivist yaklaşımın sanatçı ve sanat içgörüsünü anlamakta yetersiz kalabileceği açıktır. Lather (2004) tarafından önerilen bir çerçeve, pozitivism sonrası sorgulamanın paradigmasını amaçlarına göre sınıflandırmaktadır. Lather, bu tablonun eksik olduğunu kabul etmekle birlikte (örneğin, feminist çalışmalar spektrumun farklı noktalarında devam edebilir), araştırma düşünme açısından kullanışlı bir araç olarak görülmüştür. Tablo 1, araştırma amaçlarını dört farklı kategoriye ayırmaktadır: yaklaşım, anlayış, özgürleştirme ve yapı bozum. Müzik ve müzik eğitimi araştırmalarını incelediğinde, özellikle Amerika Birleşik Devletleri'nde, sonuçları "tahmin etmeyi" amaçlayan deneysel çalışmaların yaygın olduğu gözlemlenmektedir. Bu tür çalışmalar, belirli durumların sonuçlar üzerindeki etkilerini belirlemeye odaklanmaktadır. Müzik eğitimi alanında yayınlanan nitel çalışmaların çoğunluğunun ise "anlama" amacı taşıdığı görülmektedir ve bu tür çalışmalardan farklı bir yaklaşım gerekebilmektedir. Araştırmacılar, katılımcıların deneyimlerini çeşitli teorik bakış açılarından tanımlayıcı bir şekilde sunmaktadırlar. Müzik ve müzik eğitimi alanında, eleştirel veya Freirian teorinin "özgürleştirici" amaçlarını benimseyen araştırmacıların sayısı daha azdır, ancak bu alanda giderek artan bir feminist araştırma eğilimi bulunmaktadır (Lamb vd., 2002). Ayrıca, birçok feminist araştırmacı, çalışmalarında "dekonstrüktif" amaçlar benimsemiştir. "Dekonstrüktif" çalışma, genellikle Fransız teorisyen Jacques Derrida'nın çalışmalarına dayanmaktadır ve makaleler gizli bağlantıları ve ilişkileri açığa çıkarmak için yakın ve eleştirel bir analizi içermektedir (Kendall & Wickham, 1999, s. 23).

Tablo 1. Lather'e göre postpozitivist araştırma paradigmaları, Lather (2004, s. 207)

Yaklaşım	Anlayış	Özgürleştirme	Yapıbozum
Pozitivist	Yorumlayıcı	Eleştirel	Postyapısalsal
	Doğalcı	Neo-Marksist	Postmodern
	Yapısalsal	Feminist	Postparadigmatik
	Fenomenolojik	Irksal	Diyaspora
	Hermeneutik	Uygulamaya yönelik	
	Sembolik etkileşimci	Özgürlükçü	
	Mikro etnografik	Katılımcı	

Nitel verilerin analizinde ve raporlanmasında günümüzde sıklıkla kullanılan bilgisayar destekli veri analizi yazılımları kullanıcılara sağladığı kolaylıkların yanı sıra araştırmaların niteliğine de önemli katkılar sağlamaktadır. Bu yazılımlar, araştırmacılara büyük miktarda veriyi etkili bir şekilde yönetme ve analiz etme olanağı sunmaktadır. Sanat eserleri üzerinde yapılan gözlemler, mülakatlar veya anketler gibi nitel veriler, bu yazılımlar sayesinde daha sistematik bir şekilde analiz edilebilmektedir. Veriler, açık kodlama veya tema analizi gibi tekniklerle daha iyi anlaşılabilir ve kategorize edilebilir hale hızlı bir şekilde getirilebilmektedir. Bunun yanı sıra, bu yazılımlar araştırmacılara verileri görselleştirmesi ve sonuçları daha anlamlı hale getirme olanağı da sunmaktadır. Örneğin, tema haritaları veya kavram yapıları oluşturularak, sanat eserlerinin içsel yapısı daha iyi anlaşılabilir ve veriler ve bulgular görsel olarak temsil edilebilmektedir. Bu durum araştırmacılara daha derinlemesine ve anlamlı analizler yapma fırsatı sunmaktadır. Ancak, bu yazılımların etkili bir şekilde kullanılabilmesi için araştırmacıların iyi bir eğitim almaları ve analiz sürecini dikkatle planlamaları gerekmektedir. Ayrıca, bu yazılımlarla oluşturulan analizler yorumlanırken dikkatli olunmalı ve sanat eserlerinin özgün niteliği ve estetik değeri göz önünde bulundurulmalıdır.

Glesne'ye göre (2013) bilgisayarlar, nicel veri işleme konusunda büyük bir ilerleme sağlamıştır. Nitel araştırmacılar, başlangıçta, kelime işleme dışındaki uygulamaları etkili bir şekilde kullanmakta zorlanmışlardır çünkü onların çalışma materyalleri genellikle kelimelerden oluşmaktadır ve gizli değişkenlerle uğraşmazlar. Ancak, bilgisayarlar yaygınlaştıkça ve kullanımı daha basit hale geldikçe, nitel araştırmalar yapan araştırmacılar, araştırma süreçlerinde bilgisayarlardan

faydalanmaya başlamışlardır. İlk başta, bilgisayarlar veri toplama, yönetme, sınıflandırma ve sunma gibi görevlerde araştırmacılara yardımcı olmak için kullanılmıştır. Ancak, zamanla bilgisayarların sadece veri toplama aracı olmanın ötesinde, araştırmacılara güçlü ve heyecan verici paylaşım araçları sağlayabileceği anlaşılmıştır (s. 282). Bilgisayar destekli nitel veri analizi (BDNVA) yazılımları, müzik ve sanat araştırmacıları için önemli kolaylıklar ve katkılar sunmaktadır. Bu yazılımlar; verilerin kodlanması, kodların düzenlenmesi, kategorilerin ve temaların oluşturulması, ilişkilendirme, bağlantılar kurma, betimsel veya içerik analizi yapma, bulguları hızlı bir şekilde yeniden tasarlama, güvenilirlik ve geçerlik analizi yapma, verileri sayısallaştırma, görselleştirme, raporlama ve daha birçok noktada araştırmacılara yardımcı olmaktadır. Bu yazılımlar sayesinde, araştırmacılar yoğun veri setleri ve çeşitli veri türleri arasında geçirdikleri zaman ve enerjiyi azaltarak, asıl araştırma konularına daha fazla odaklanabilmektedirler. Bu bağlamda, müzik ve sanat araştırmacıları, BDNVA yazılımlarının sunduğu avantajlarla araştırmalarını daha etkili bir şekilde yönetebilmektedirler. Bu araştırmada BDNVA yazılımlarının müzik ve sanat araştırmacılarına sağladığı olanaklar günümüzde en çok tercih edilen yazılımlardan birisi olan MAXQDA özelinde incelenmiştir. Araştırmanın ana amacı MAXQDA isimli BDNVA yazılımını incelemek ve müzik ve sanat araştırmacılarının bu yazılımın potansiyelini anlamalarına yardımcı olmaktır. Araştırmada ayrıca MAXQDA'nın nitel veri analizi için kullanılan araçlarının ve özelliklerinin araştırmacıların nitel analiz sürecini nasıl iyileştirebileceğini keşfetmeye odaklanılmıştır. Araştırma içerisinde yazılımın ara yüzü, kullanışlılığı, analiz sürecine ve araştırmacıya sağladığı kolaylıklar incelenerek bu yazılımın müzik ve sanat araştırmalarında nasıl kullanılması gerektiği ile ilgili deneyim, çıkarım ve önerilere yer verilmiştir. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde MAXQDA nitel veri analizi yazılımı için kendi isminin yanı sıra gerekli görülen yerlerde sadece “yazılım” kısaltması kullanılmıştır.

Müzik araştırmalarında Bilgisayar Destekli Nitel Veri Analizi (BDNVA) Yazılımı Olarak MAXQDA

Nitel araştırmalar, müzik alanında önemli bir rol oynamaktadır ve son zamanlarda bu alandaki araştırmalarda nitel paradigmalardan sıklıkla benimsendiği görülmektedir. Nitel araştırma literatüründeki tartışma ve münazaralarda analitik konular giderek daha fazla yer almaktadır (Bryman, Burges, 1994; Coffey, Atkinson, 1996). Özellikle müzikal eserlerin ve performansların değerlendirilmesinde son zamanlarda yaygınlaşan nitel yaklaşımlar Cross (2008)'a göre, icracının deneyimine odaklanmakta ve performansın çeşitli yönlerini aydınlatarak nicel yaklaşımların yetersiz kalacağı soruları ele almaktadır. Holmes ve Holmes (2013) özelliğinin açıkça post-pozitivist bir odağını tanıyan nitel araştırma yöntemlerinin müzik performansının deneyimsel yönlerinin araştırılmasında daha yaygın ve daha yaratıcı bir şekilde kullanılması halinde çok şey öğrenilebileceği iddiasında bulunmuştur (s.17). Bu tür araştırmalar, sanatçının veya eserin yanı sıra müziğin kültürel, toplumsal ve duygusal boyutlarını keşfetmeyi ve anlamlandırmayı da hedeflemektedir. Geertz (1973), kültürel bağlamın değerinin bilinmesinin ve karşılıklı olarak anlaşılmasının anlam üzerine derinlemesine düşünmek için vazgeçilmez olduğu yönündeki etnografik yaklaşımın sanatsal pratik açısından açıkça uygulanabilir olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda müzikal performanslarının incelenmesinin yanı sıra müziğin çeşitli bağlamlarının araştırılması için de nitel yaklaşımların benimsenmesi müzik araştırmalarına önemli bir boyut kazandırmaktadır. Müzikte nitel araştırmalar yapan araştırmacılar büyük miktarda metin, görüntü veya ses verisi ile çalışırken, bu verilerin analizi ve yorumlanması yorucu bir süreç haline gelebilmektedir. Nitel araştırmaların uzun süren gözlemler de gerektirdiği göz önüne alındığında BDNVA yazılımları verilerin kaydedilmesi, işlenmesi, analizi ve raporlanması sürecinde müzik ve sanat araştırmacılarına çeşitli katkılar sunabilmektedir. MAXQDA müzik araştırmalarında kullanılabilecek son derece etkili bir BDNVA yazılımıdır. Udo Kuckartz, yazılımın ilk temellerinin seksenli yılların ortasında ve dev bilgisayarlar olarak adlandırılan cihazların olduğu dönemlerde atıldığını belirtmiş ve o zamandan beri sürekli olarak neredeyse her yıl yeni sürümlerin yayınlandığını ifade etmiştir (Maxqda, 2023). Yazılım, müzik araştırmacılarına verilerin yönetimi ve organizasyonu, çoklu veri türlerini desteklemesi, verilerin kodlanması ve analizi, analizin kontrolü ve izlenmesi, raporlama ve sunum, küçük ayrıntıların keşfedilebilmesi, karşılaştırmalı analizler, sosyal ve kültürel bağlamların pratik bir şekilde incelenmesi, dokümantasyon ve arşivleme, müzikal motiflerin ve temaların tanımlanması, verilerin görselleştirilmesi, topluluk olarak çalışma olanakları, birden fazla dil desteği (Türkçe dahil) ve daha bir çok konuda önemli kolaylıklar ve katkılar sağlamaktadır.

Kuramsal Çerçeve

Araştırmada, sanatın anlamını, izleyicinin deneyimini ve sanat eserlerinin yorumlanmasını anlamak için Rudolf Arnheim'in (1974) "Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye" ve Simon Schama'nın (2006) "The Power of Art" kitaplarında sunduğu yaklaşımlar benimsenmiştir. Arnheim, sanatın nasıl yorumlandığına dair temel kavramları ele alırken, Schama ise sanatın izleyiciler üzerindeki etkilerini ve izleyicilerin sanat eserlerine nasıl yaklaştığını ifade etmiştir. Bu iki yaklaşım, sanat araştırmalarına farklı perspektifler sunabilmekte, MAXQDA yazılımı ise bu perspektiflerle yapılacak çalışmaları güçlü özellikleriyle destekleyebilmektedir.

Arnheim'in semiyotik ve algısal yaklaşımı, sanat eserlerinin bileşenlerini, formlarını ve sembollerini inceleyerek sanatın anlamını çözümlemeyi amaçlamaktadır. MAXQDA, bu analizlerde kullanılacak bir araç olarak işlev görerek sanat eserlerinin bileşenlerinin ve sembollerinin derinlemesine anlaşılabilmesine katkı sağlayabilmektedir. Schama'ın izleyici deneyimi yaklaşımı, sanatın kişisel ve duygusal bir deneyim olduğunu vurgulamakta, MAXQDA, izleyicilerin sanat eserleriyle etkileşimlerini izlemek ve bu deneyimleri anlamak için kullanılacak bir araç olarak da öne çıkmaktadır. İzleyici veya dinleyicilerin yorumları, duygusal tepkileri ve deneyimleri de MAXQDA tarafından analiz edilerek sanatın bu bireyler üzerindeki etkisi daha iyi anlaşılabilir.

Araştırmanın Önemi

Bu araştırma müzik ve sanat eserlerinin içsel anlamlarını keşfetme amacı taşıyan sanat araştırmalarında nitel yaklaşımların sağladığı derinlemesine anlayışa odaklanmakta; çalışma, analiz ve raporlama sürecinde karşılaşılabilecek zorluklar ve geliştirilebilecek stratejilerin anlaşılması açısından önem taşımaktadır. Araştırma, müzik ve sanat yaratılarını detaylı bir şekilde ele almayı ve anlamını çözmeyi amaçlayan birçok araştırmacı için nitel yaklaşımların önemine değinmektedir. Ayrıca, bu yaklaşımlardaki tüm aşamaların kolaylaştırılmasını sağlayacak bilgi ve öneriler içermektedir. Metin, görsel, ses ve videolar gibi birçok veri türünün yer alabildiği sanat araştırmalarında bu verilerin tek bir platformda toplanarak işlenebilmesi özellikle büyük veri setleriyle çalışan sanat araştırmacılarına büyük kolaylıklar sağlamaktadır. Araştırma içerisinde araştırmacılara veri kategorileri ve temaların keşfi, öznel bakış açısının geliştirilmesi, sembollerin ve anlamların çözümlenmesi, yoğun veri setlerindeki bağlamların incelenmesi ve daha birçok konuda bilgisayar destekli çözümlerle ilgili önemli bilgiler verilmektedir. Ayrıca araştırma, nitel veya karma sanat araştırmalarındaki tüm aşamalarda MAXQDA nitel veri analizi yazılımının sağladığı kolaylıkların anlaşılması açısından önem taşımaktadır.

Problem ve Alt Problemler

Temel Problem; nitel araştırma yöntemleriyle yapılan müzik ve sanat araştırmalarında MAXQDA nitel veri analizi nasıl kullanılır ve hangi yöntemler uygulanmalıdır?

Alt Problemler

Veri türleri ve analize hazırlık:

- Yazılım hangi veri türlerini ve formatları desteklemektedir?
- Desteklenen veri türleri yazılımda analiz için nasıl hazırlanır?

Kodlama, kategoriler ve memolar:

- Yazılımda kodlama süreci nasıl gerçekleştirilir?
- Kategoriler ve memolar nasıl oluşturulur ve yönetilir?

Analiz, sunum ve raporlama:

- Yazılım, müzik ve sanat araştırmalarında analiz için hangi araçları sunar?
- Elde edilen sonuçlar nasıl sunulur ve raporlanır, özellikle bu alanlarda nasıl kullanılır?

Yazılımda karma yöntemler:

- Karma yöntemlerle yürütülen araştırmalarda yazılımın sunduğu imkanlardan nasıl faydalanılır?

Müzik ve sanat araştırmalarında MAXQDA kullanımı:

- Müzik ve sanat araştırmalarında yazılımdan nasıl faydalanılır ve bu bağlamda hangi yöntemler uygulanabilir?

Yöntem

Araştırma Tasarımı

Morgan ve Smircich (1980), araştırma yönteminin seçiminin, araştırma problemi ile yakından ilişkilendirilmesi gerektiğini ve bir araştırma yönteminin gerçek uygunluğunun incelenecek olan olguların doğasından kaynaklandığını savunmaktadır (s. 491). Nitel araştırma, karmaşıklığı ve derinliği incelemek, özellikle kültürel, sosyal veya psikolojik bağlamları anlamak amacıyla kullanılan bir araştırma yöntemidir (Merriam, 2009). Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması deseni tercih edilmiştir. Noor (2008), durum çalışmalarının bir araştırmacının belirli bir olgu veya olaylar dizisi hakkında derinlemesine bir anlayış geliştirmesine yardımcı olduğunu ve çok sayıda kanıt kaynağının kullanılması nedeniyle genel bir resim sunma kapasitesine sahip olduğunu ifade etmektedir (s.1603). Durum çalışmaları ayrıca, bulguların bir şekilde tekrarlanmasına izin verdiğinden, genellemeler yapma olanağı da sağlamaktadır. Bu araştırmada, durum çalışması deseni, çeşitli veri toplama araçlarını içermesi, farklı araştırmacı deneyimlerinin entegre edilebilmesi ve müzik ve sanat araştırmalarında bilgisayar destekli nitel veri analizi yazılımının ayrıntılı bir şekilde incelenebilmesi için benimsenmiştir.

Veri Toplama Yöntemleri

Araştırmanın veri toplama süreci üç yöntem ve aşamadan oluşmuştur: gözlem, doküman incelemesi ve yazılım incelemesi.

Gözlem

Yazılımın çeşitli kullanıcılar tarafından kullanılması sırasında gözlemler yapılarak, kullanıcı deneyimlerinin ve yazılımın pratik uygulanabilirliğinin anlaşılmasına çalışılmıştır. Ayrıca bu veri toplama yöntemi, müzik ve sanat araştırmalarında nitel yaklaşımları benimseyen araştırmacıların bilgisayar ve teknoloji araçlarını araştırmaların hangi aşamalarında kullandıklarının anlaşılabilmesine olanak sağlamıştır. Bu veri toplama aracıyla araştırmacıların bu konudaki yetkinlikleri ve eksikleri de saptanmaya çalışılmış, araştırmanın ön çalışmaları bu yolla oluşturulmuştur.

Doküman İncelemesi

Sanat araştırmalarında yapılan nitel çalışmalar ile ilgili örnekler incelenerek bir sentez oluşturulmuştur. Ayrıca MAXQDA yazılımının daha önceki çalışmalarda nasıl kullanıldığına dair mevcut yazılı kaynaklar taranmıştır. Noor (2008), doküman incelemesi yönteminin diğer yöntemlerin sınırlılıklarını telafi etmenin yanı sıra bunları tamamlamak için de önemli olduğunu vurgulamaktadır. Doküman kanıtları, bazen insanların söylediklerinin yaptıklarından farklı olabileceği göz önüne alındığında, görüşme ve gözlemlerden elde edilen bilgileri çapraz doğrulama yöntemi olarak işlev görebilmektedir (s. 1604). Bu veri toplama aracı, gözlemlerle elde edilen verilerin zenginleşmesini sağlayarak diğer veri toplama araçlarını desteklemiştir. Ayrıca, yazılımın daha önceki araştırmalarda ne tür bağlamlarda kullanıldığı, hangi sonuçların elde edildiği ve sanat araştırmalarında nasıl kullanılabileceği ile ilgili öngörü ve bilgi edinilmiştir. Bu yöntemle, yeni güncellemelerle sürekli gelişen yazılımın güncel özellikleri ile ilgili çalışmaların var olup olmadığının saptanması da sağlanmıştır.

Yazılım İncelemesi

Son aşama, MAXQDA yazılımın derinlemesine incelenmesini içermiştir. Bu aşamada, yazılımın arayüzü, özellikleri, kullanımı ve yetenekleri ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmiştir. Yazılımın kullanılabilirliği, kullanım kolaylığı ve analiz süreçlerini destekleme kapasitesi özellikle göz önünde bulundurulmuştur. Yazılımda var olan tüm özelliklerinin derinlemesine incelenebilmesi amacıyla yazılımın tüm özelliklerini barındıran MAXQDA Analytics Pro sürümünün 22.8.0 versiyonu ele alınmıştır. Standart ve Plus adı altında çeşitli sürümleri de yer alan yazılımın bu versiyonlarında bazı özellik ve araçlar kısıtlı olarak sunulabilmektedir.

Analiz

Farklı araştırma amaçları, farklı araştırma tasarımları ve analiz teknikleri gerektirmektedir (Knafl&Howard, 1984,). Veri analizi aşaması, yazılım incelemesi sonuçlarına dayandırılarak alanyazındaki bilgiler ve araştırmacının deneyimleriyle birleştirilmiştir. Doküman incelemesi ve yazılım incelemesinden elde edilen veriler, MAXQDA yazılımının müzik ve sanat araştırmalarındaki potansiyel etkilerini anlamak için yorumlanmıştır. Hsieh ve Shannon (20025)'a göre, bir

çalışmanın içerik analizi için geleneksel, yönlendirilmiş ya da özetleyici bir yaklaşım kullanması gerekip gerekmediği sorusu, özel araştırma amacı ve ilgi alanındaki bilimsel durum ile uygun analiz tekniğinin eşleştirilmesiyle yanıtlanabilmektedir (1277-1286). Bu çalışmada, yazılımda var olan özelliklerin derinlemesine anlaşılabilmesi ve bu özelliklerin müzik ve sanat araştırmalarındaki kullanımının nasıl olduğunun çözümlenebilmesi için nitel veri analizi yöntemlerinden içerik analizi yöntemi kullanılmıştır.

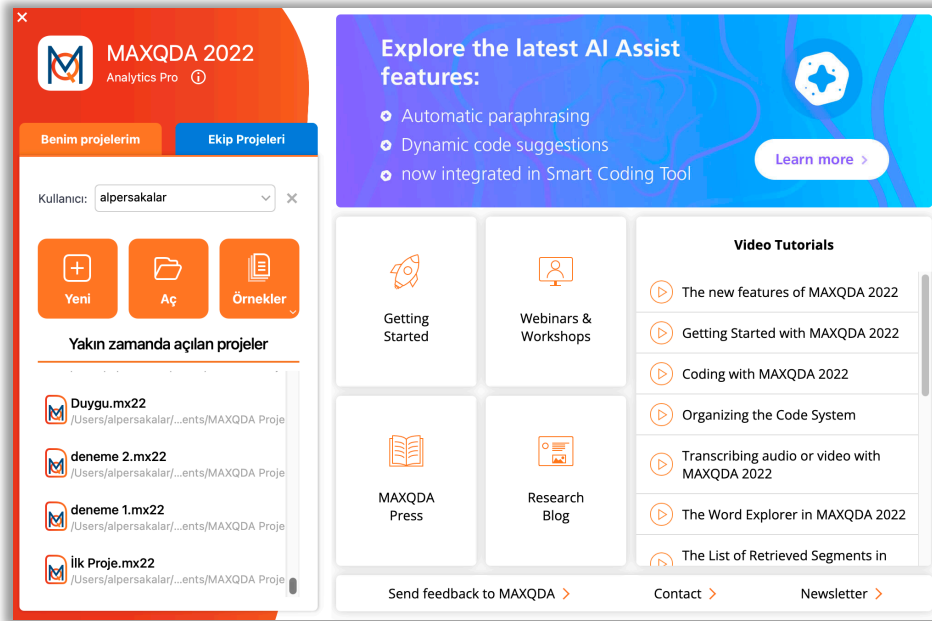
Etik

Bu araştırma, etik ilkeleri ve gizliliği önemseyerek yürütülmüştür. Doküman incelemesi ve yazılım incelemesi sırasında herhangi bir kişisel veri toplanmamış ve literatür kaynaklarına saygı gösterilmiştir. Araştırma içerisinde telif hakkı olmayan görseller kullanılmıştır.

Bulgular

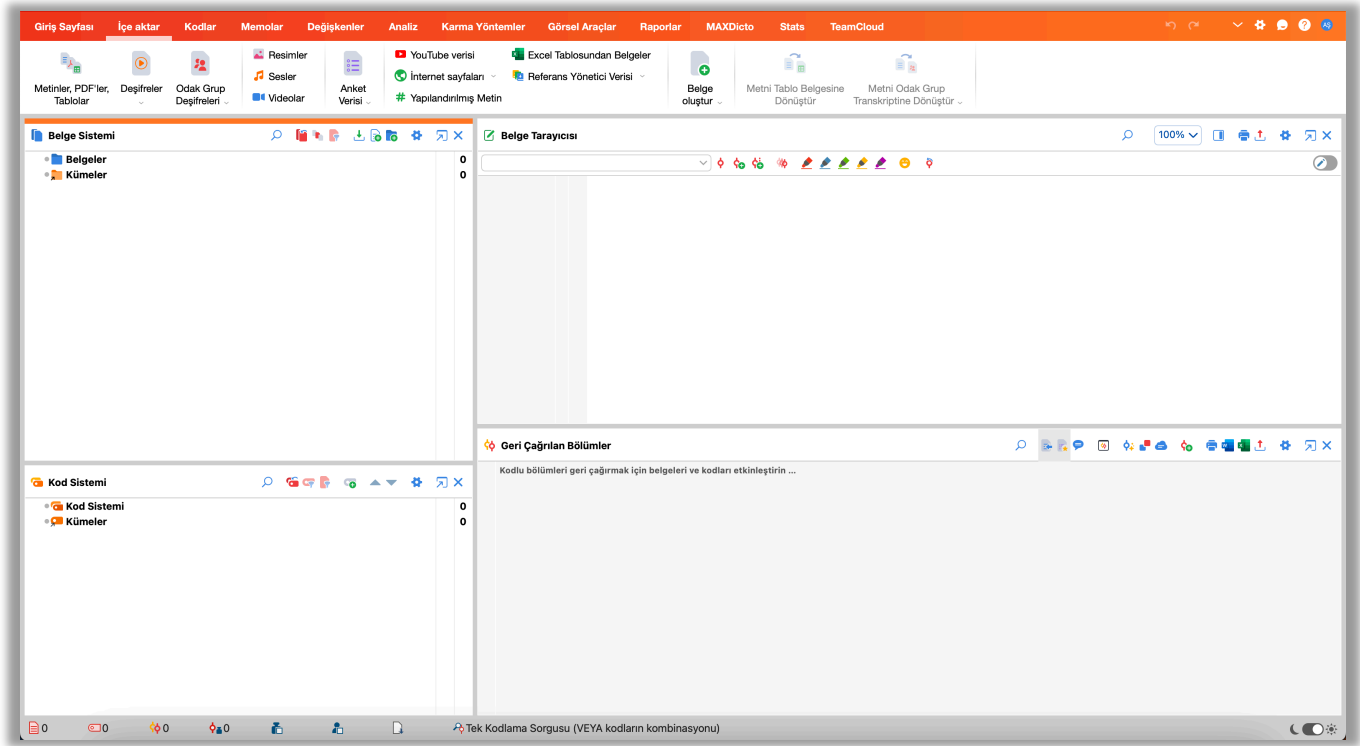
Farklı nitel paradigmlarla tasarlanan araştırmalar benzer yöntemler içermektedir ve yazılım bu noktada genel destekleyici özellikler sunmaktadır. Nitel araştırmaların büyük bir çoğunluğu kodlama ve kategorizasyon yöntemiyle yürütülmektedir. Bulgular bölümü oluşturulurken müzik ve sanat alanındaki araştırmalar incelenerek yoğunlukla kullanılan araştırma yöntemlerine ilişkin bulgular saptanmış, yazılım bu çerçevede incelenmiştir.

Yazılımda kullanılabilen veri türleri ve verilerin analize hazırlanmasına ilişkin bulgular

Şekil 1. Yazılım açılış ekranı ve yer alan menüler

Şekil 1’de yazılımın işletim sistemindeki açılışında araştırmacıyı karşılayan görüntünün ekran alıntısına yer verilmiştir. Yazılımın açılış ekranında, sol tarafta "Bireysel Araştırmalar" ve "Toplu Çalışmalar" için iki ana menü bulunmaktadır. Bu menüler, kullanıcılara farklı türde araştırmalar için uygun seçenekler sunmaktadır: "Benim Projelerim" bireysel araştırmaları temsil ederken, "Ekip Projeleri" toplu çalışmalar için kullanılmaktadır. Alt kısımda, "Yeni" düğmesi aracılığıyla yeni bir araştırma projesi başlatılabilmekte ve "Aç" düğmesi, daha önce başlatılmış bir proje dosyasını açmanıza olanak tanır. Ayrıca, verileri içermeyen incelemeler yapmak isteyenler için farklı projeler "Örnekler" altında bulunabilmektedir. Sağ tarafta yer alan menü, yazılımın kullanıcılarına yardımcı olacak bilgilere erişim sağlamaktadır. Bu bölüm, kullanıcıların yazılımı daha etkili bir şekilde kullanmalarına yardımcı olan kaynaklar ve rehberlik içermektedir.

Şekil 2. Yeni proje düğmesine tıklandığında boş çalışma sayfasında görünen dört pencere ve içe aktar menüsü

Yazılımın başlatılmasıyla birlikte, kullanıcıya dört ana pencere açılmaktadır: Belge Sistemi, Belge Tarayıcısı, Kod Sistemi ve Geri Çağırılan Bölümler. Belge Sistemi, yazılıma aktarılan belgeleri içerirken, Belge Tarayıcısı belgenin içeriğini sunmaktadır. Kod Sistemi, belgeye atanan kodları içerirken, Geri Çağırılan Bölümler de araştırmacının istediği belge bölümlerini görüntülemesini sağlayan bir bölüm sunmaktadır. Yazılım, çeşitli dosya uzantılarını desteklemektedir, bu uzantılar arasında Word (DOC/X), OpenOffice (ODT), Rich Text (RTF), Text (TXT), PDF, Excel (XLS/X), PNG, TIF, JPG, GIF, SVG, BMP, MP3, WAV, MP4, AVI, MPG, MOV, SPSS (SAV) bulunmaktadır. Ayrıca yazılım, odak grup görüşmelerini tanıyabilen ve tek bir Word veya Excel dosyasındaki odak grup görüşmelerini ayrı belgelere dönüştürebilen özelliklere sahiptir. Ayrıca, webcollector eklentisiyle bir web sayfasının içeriğiyle birlikte program içine aktarılabilceği gibi, Twitter, YouTube gibi sitelerden içeriklerin (yorumlar, mesajlar, vb.) programa aktarılması da mümkündür. Ayrıca, film analizi için SRT formatı ve bibliyografik çalışmalar için Web of Science veya Scopus gibi indekslerden verilerin RIS veya TXT formatında içe aktarılmasına olanak tanır.

Yazılım, sesler, görüntüler, resimler, metinler ve dijital içerikler gibi birçok veri türüyle çalışabilme özelliği sunmaktadır. Bu veriler, "İçe Aktar" menüsü altındaki seçenekler aracılığıyla yazılıma aktarılabilir. İçe aktarılan belgelere, "Belgeler" menüsü üzerinden erişilebilir. Bu belgeler sınıflandırmalar yoluyla düzenlenebilir ve müzik ve sanat araştırmacıları için belgeleri organize etme imkânı sunar. Bir belgeye çift tıklama, belgenin Belge Tarayıcısı penceresinde açılmasını sağlamaktadır ve bu şekilde kodlama veya diğer işlemler gerçekleştirilebilmektedir. Açılan metin belgeleri düzenleme düğmesi aracılığıyla düzenlenebilmekte ve zengin metin biçimlerini desteklemektedir. İnternet tabanlı formlar veya anketlerden elde edilen belgelerdeki çeşitli değişkenler, yazılıma değişken olarak eklenerek analiz edilebilmektedir.

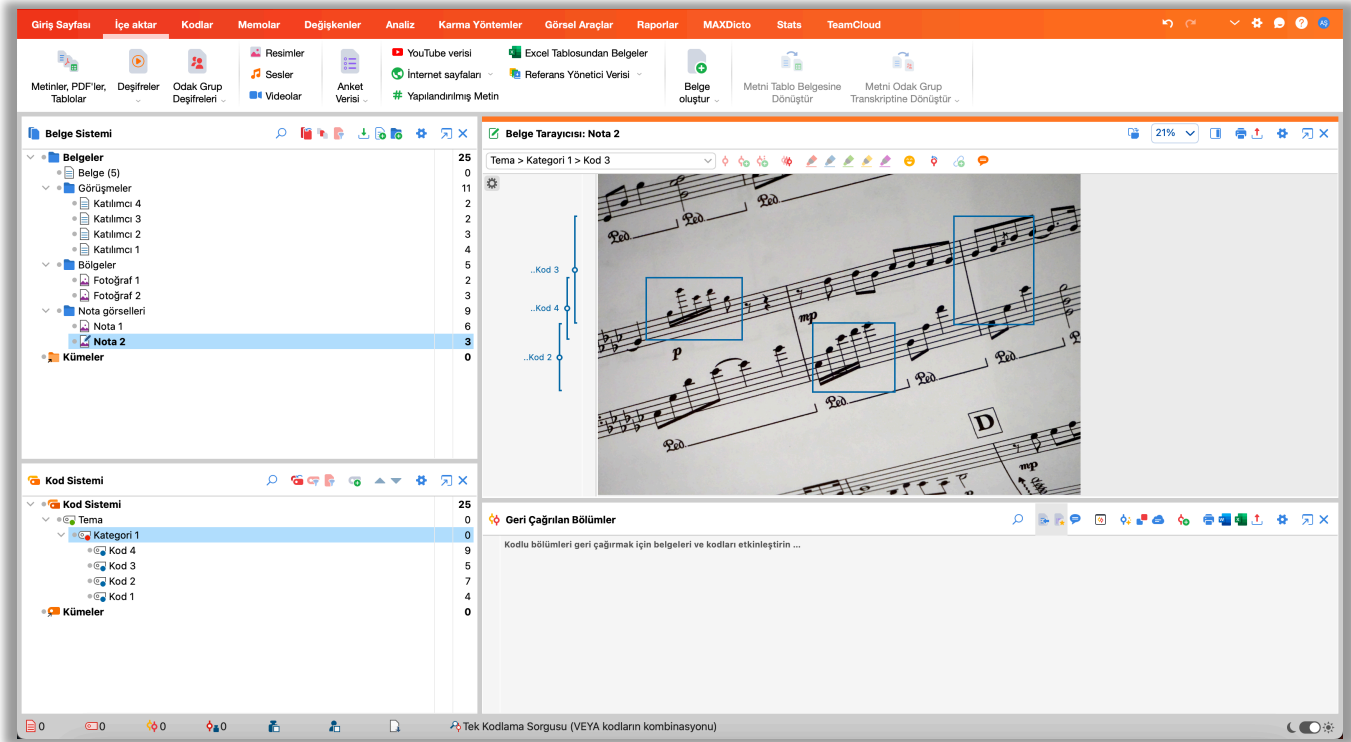
İçe aktarılan belgelere "Belgeler" menüsü üzerinden erişim sağlanmaktadır. Bu belgeler, çeşitli sınıflandırmalar aracılığıyla düzenlenebilir; örneğin, ses dosyaları, metin dosyaları, odak grup görüşmeleri veya kullanıcı tercihlerine göre gruplandırma yapılabilir. Bu özellik, müzik ve sanat araştırmacılarına belgeleri düzenleme ve kategorize etme esnekliği sunmaktadır. İçeri aktarılan bir belgeye çift tıklama, belgenin sağ taraftaki "Belge Tarayıcısı" penceresinde açılmasını sağlar. Bu pencere aracılığıyla belgenin kodlanması veya diğer işlemlerin gerçekleştirilmesi mümkün olur. Açılan metin belgeleri, içeriğini düzenlemek için yine bu pencerede bulunan "Düzenle" düğmesi aracılığıyla düzenlenebilir. Bu sayede metin belgelerinin içeriği üzerinde çeşitli değişiklikler kolaylıkla yapılabilir. Metin belgelerinde zengin metin biçimleri

kullanılabilir ve Google Forms gibi internet tabanlı form oluşturma sitelerinden alınan belgelerdeki farklı değişkenler yazılıma eklenip analiz edilebilir.

Yazılımda kodlar, kategoriler ve memolarla çalışmaya ilişkin bulgular

Yazılım, kodlama süreçlerini desteklemektedir ve bu kodları daha yüksek düzeydeki kategorilere gruplandırma ve bu üst kategorileri yeni üst kategorilere taşıma yeteneğine sahiptir. Bu özellik, araştırmacıların in-vivo kodlama veya açık kodlamalar gibi doğal kodlama yaklaşımlarından kategorilere ve temalara ulaşma imkânı sunar. Ayrıca, önceden oluşturulan bir kod sisteminin belgeler üzerine tanımlanabilmesine olanak tanır.

Kodlamalar, metinlerden bağımsız olarak ve belge türü gözetmeksizin tüm verilerde gerçekleştirilebilmektedir. Bu, müzik ve sanat araştırmalarında kodların oluşturulmasını ve bu kodların kategoriler, temalar veya daha yüksek düzeydeki kategorilere sınıflandırılmasını mümkün kılmaktadır. Oluşturulan kodlar ve kategoriler, araştırmacının gerektiğinde düzenleyebileceği şekilde esnek bir yapıya sahiptir. Bu kodlamalar başka kategorilere veya temalara taşınabilir veya birleştirilebilir. Ayrıca, video belgeleri transkriptleri ile birlikte içe aktarıldığında, kodlamaların transkript üzerinde gerçekleştirilmesi için videoyu destekleyen bir metin belgesi aynı şekilde yazılıma eklenebilmektedir.

Şekil 3. Nota görselinin kodlanması sonrası kodların kategori ve temalara atanması

Şekil 3'te görülen nota görseli, yazılıma PNG formatından içeri aktarılmıştır. Bu nota görseli üzerinde fare işaretçisi kullanılarak belirli bölgelere sağ fare tıklamasıyla yeni bir kod oluşturulabilmektedir. Ayrıca, fareyle yapılan işaretleme, oluşturulan kodların sol pencerede yeni bir kod üzerine sürüklenmesi veya mevcut bir kodun görsel üzerine sürüklenmesi yoluyla kodlanabilmektedir. Oluşturulan kodlar, kod sistemi penceresinde yeni bir kod simgesi olarak tasarlanabilmekte ve bu simge kategori veya tema olarak atanabilmektedir. Bu sayede kodlar, belirli bir kategori altında veya belirli bir tema içinde organize edilebilir. Benzer kodlama işlemleri metinler, ses ve video belgeleri üzerinde de uygulanabilmektedir. Metinlerde seçilen bölümlerin kod sistemiyle ilişkilendirilmesi, ses ve video belgelerinde ise belirli bir zaman dilimi üzerinde kodlanma yapılması, kodlama sürecinin hızlı ve etkili bir şekilde tamamlanmasına olanak tanımaktadır. Uygulamanın farklı bilgisayar işletim sistemleri için (Windows, IOS vb.) farklı versiyonları bulunmaktadır. Ancak, bu farklı versiyonlar aynı arayüz ve mantıkla çalışmakta, kullanıcılara tutarlı bir deneyim sunmaktadır.

Yazılımdaki kodlar, birden fazla alt kodun oluşturabildiği hiyerarşik bir yapıya sahiptir, yani alt kodların alt kodları ve bunların daha da alt kodları oluşturulabilmektedir. Tüm kodlar "Kod Sistemi" penceresinde görüntülenebilmektedir.

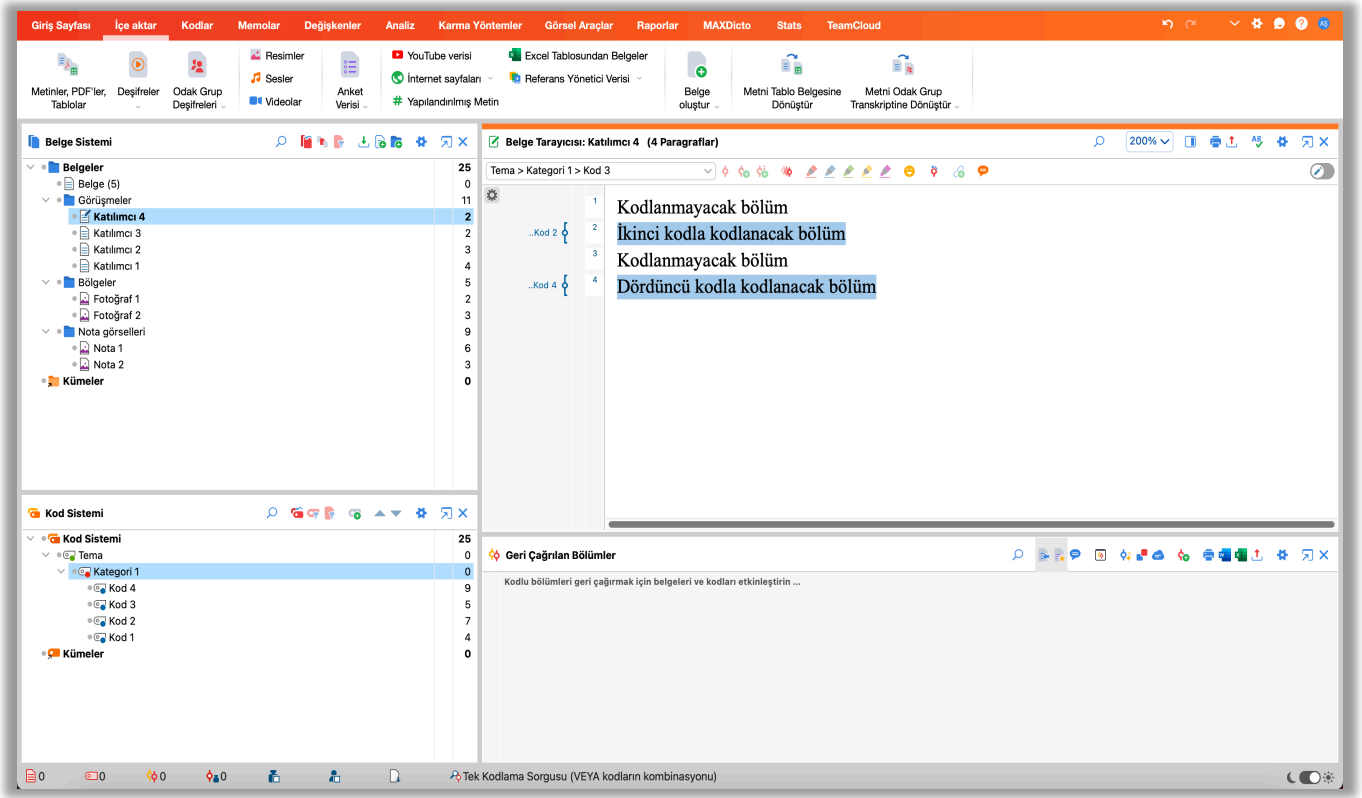
Kodların bir veya daha fazla kelime içeren en fazla 63 karakterden oluşan bir metinden oluşabileceği ve boşluklar ve özel karakterler içerebileceği gözlemlenmiştir. Yazılımda od sayısı sınırsızdır. Hiyerarşik yapı en fazla on seviye içerebilmektedir. Kodlara hali hazırda yazılım tarafından tanımlanmış renkler dışında bir renk de atanabilmektedir. Renk kodları, metin üzerindeki arka plan rengini değiştiren metin işareti gibi çalışmaktadır. "İfade kodları" olarak da adlandırılan kodlar için, kod sembolünün yerine bir emoji sembolü görünebilmektedir. İhtiyaç duyulursa ifade kodlarına da bir ad eklemek mümkündür.

"Açıklama" kodu, bir parafraz yazılan tüm veri segmentlerine otomatik olarak uygulanmaktadır. Kodlanmış segmentlerle (metin, görüntü ve videolar) ve "Kod Sistemi" ile çalışmak, bilgisayar destekli analizin merkezi bir yönü olarak ifade edilebilir. Bu iş genellikle yazılım tarafından otomatik olarak değil, araştırmacı tarafından kontrol edilmektedir ancak bu genellikle önemli bir zaman da gerektirmektedir. "Kod Sistemi", ekran üzerinde bir hiyerarşik yapı olarak gösterilmektedir. Kod adından önceki üçgen simgesi, bir kodun alt kodlar içerip içermediğini belirtmektedir. Alt kategorileri bu üçgeni tıklayarak genişletip veya kapatabilmek mümkündür. Kodlar bölümü ile ilgili araştırmacıya kolaylık sağlayacak ayarlara bu penceredeki dişli çark simgesi aracılığıyla ulaşılabilir.

Kod Sistemi	Memo	Frekans
Kod Sistemi		25
Tema		0
Kategori 1		0
Kod 4		9
Kod 3		5
Kod 2		7
Kod 1		4
Açıklanmış Bölümler		0

Şekil 4. Kodlar menüsünde yer alan dışa aktar seçeneğiyle word formatında dışa aktarılmış bir kod sisteminin ekran görüntüsü

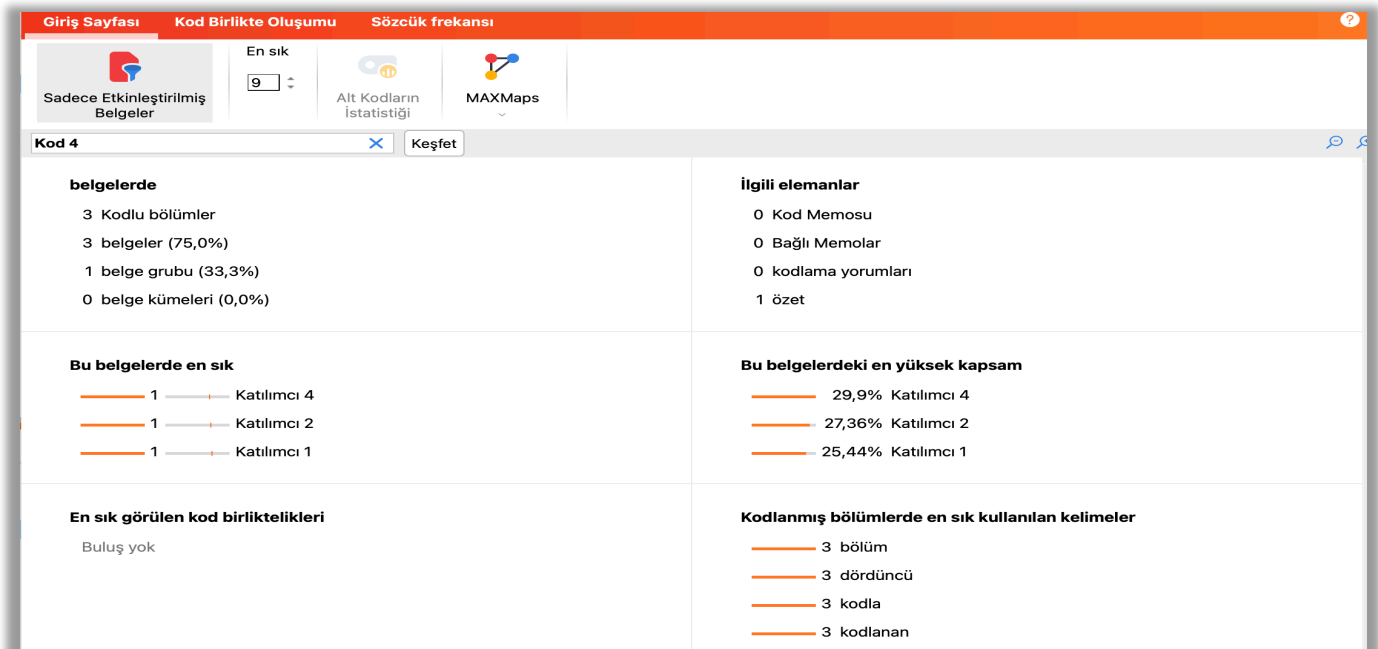
Şekil 4'te kodların ve frekanslarının dışa aktarılmış bir görseli yer almaktadır. Kodlar menüsü içerisinde yer alan dışa aktar seçeneği kullanılarak kodlar word excel vb. formatlarda dışa aktarılabilir. Araştırmanın ilerleyen bölümlerinde yer verilen araçların daha geniş olanaklar sunduğu göz önüne alındığında bu şekilde yapılan bir dışa aktarmanın sadece kodlar ve bu kodlarla ilgili memolar ve frekanslar bir danışman ya da ekip arkadaşına iletileceği zaman faydalı olabileceğini söylemek mümkündür. Müzik ve sanat araştırmaları içerisinde kullanılan kodların ilerleyen araştırmacıların kodları kullanabilmesi ya da geliştirmesi açısından frekans bazında paylaşılabilmesinin bu şekilde sağlanabileceği görülmüştür.

Şekil 5. Metinlerin kodlanması

Yazılım, metinlerin kodlanması sürecini görsellerin kodlanması ile aynı temel mantık üzerine inşa etmektedir. İç aktarılan veya oluşturulan metin belgeleri, görsel, ses veya video gibi farklı türde içeriklerle aynı kodlama kavramları altında kodlanabilmektedir. Bu, araştırmacılara tüm veri tiplerini esnek bir şekilde bir arada değerlendirme olanağı sunmaktadır. Ayrıca, kodlara ve üst düzey kategorilere ayrı ayrı renk atama seçeneği mevcuttur. Bu, kodlama sürecinde karışıklığı azaltarak araştırmacının daha verimli çalışmasına yardımcı olabilmektedir.

Yazılıma entegre edilen yapay zeka özellikleri sayesinde kodlanmış metin verilerinden kod önerileri almak, metinleri özetlemek veya metinleri yeniden ifade etmek mümkün hale gelmiştir. Ancak yapay zeka tarafından üretilen kod önerileri incelendiğinde, bazen uzun kelimeler içeren kodlar üretebildiği ve teorik çerçeveyi veya araştırma sorularını bilmediği için bazen tutarsız kod önerileri sunabildiği gözlemlenmiştir.

Şekil 6. Kod gezgini aracından dışa aktarılmış ekran görüntüsü

Şekil 6'da dışa aktarılmış ekran görüntüsü yer alan kod gezgini bölümü bir kodun hangi dokümanlarda sıkça geçtiğini, hangi kodların bu kodla sıkça yer aldığını ve bu kodla kodlanan pasajlarda hangi kelimelerin sıkça geçtiğini görüntülenebildiği bir araçtır. Müzik ve sanat araştırmalarında ilk kodlar oluşturulduktan sonra kodlar arası ilişkilerin saptanması, kodların yeniden düzenlenmesi veya kategorizasyonunun yapılması için öngörü sağlayabilecek bir araç olduğu söylenebilir. Ayrıca kodların sıklıkla yer aldığı veriler de gözden geçirildiğinde yeni yaratıcı kodların oluşturulması veya yeni fikirlerin ortaya atılmasında genel bir tablo olma özelliği taşımaktadır.

Kodlar menüsü altında yer alan akıllı kodlama aracı, kodlanmış metin segmentleriyle çalışmak için tasarlanmıştır. Bu araçla bir kategorinin içeriğine genel bir bakış elde etmek, ilgili kategorileri gözden geçirmek ve gerektiğinde değiştirmek ve kategorizasyon sistemlerini özelleştirmek, özellikle ana kodları ayırtmak veya kodları birleştirmek (yani özetlemek) mümkündür. Kodlar menüsü altında yer alan kod frekansları aracıyla, belgelere göre kodların frekanslarını görmek mümkündür. Aynı menü altında yer alan kod karşılaştırmaları aracı ile iki veya daha fazla kodun kodlanmış segmentlerini karşılaştırmak mümkün olabilmektedir. Bu araçların müzik ve sanat araştırmalarında kategorileri incelemek, ilgili kategoriyi gözden geçirmek, kod frekanslarını analiz etmek ve kod karşılaştırmaları yapabilmek için kullanılabileceği görülmektedir. Ayrıca araştırmacılar tarafından veri analizi, temaların keşfi, eserlerin karşılaştırılması ve kategorizasyon sistemlerinin yönetimi gibi çeşitli alanlarda da kullanılabilir. Kodlar menüsü içerisinde yer alan kodlar için klavye kısayolu atanması özelliğinin kodlama sürecini hızlandırabileceği öngörülmektedir. Sık kullanılan kodlar sekmesi sayesinde sık kullanılan kodlara ulaşılabilen ve böylece kod sayısının fazla olduğu çalışmalarda en çok tercih edilen kodların kullanımı ile ilgili kolaylık sağlanmaktadır. Yazılımda kodları 63 karaktere kadar isim verilebilmektedir fakat bu sayı kodlara takma adlar verilerek arttırılabilmektedir. Kodlar menüsü altında yer alan kodu takma isimleri sekmesinden kodlara takma isimler atanabilmektedir. Önceden oluşturulan bir kod sistemi dışarı aktarılabildiği gibi dışa aktarılmış bir kod sistemi de yine bu menüden içe aktarılabilmektedir. Yine bu menüde yer alan kod bulutu sekmesinden bir aşağıda örnek görseli yer alan bir kod bulutu oluşturulabilmektedir.

Şekil 7. Kod bulutu aracından dışa aktarılan bir kod bulutu görseli

Yazılım, kullanıcıların metin bölümlerine, belgelere, resimlere, ses/video kliplerine ve kodlara notlar ve açıklamalar eklemelerini sağlayabilmektedir. Bu notlara "memo" denir ve içerikleri oldukça çeşitlidir; bir not bir görüşmenin özetini içerebileceği gibi, başka bir not teori geliştirme veya bir kategori kullanımı için fikirleri içerebilmektedir. Sosyal bilimlerde, özellikle Grounded Theory (Yerleşik Kuram) gibi araştırma yöntemlerinde notlar sıkça kullanılmaktadır. Notlar ile nitel veriler arasında bazı önemli noktalar bulunmaktadır. Nitel veriler genellikle kodlama ve analiz başladığında büyük ölçüde değişmezken, notlar kullanıcıların ürünüdür ve her zaman değiştirilebilir, eklenir, düzeltilir veya entegre edilebilirler. Bu bağlamda yazılım araştırmacılar not oluşturma (memo) ile ilgili özgürlükler sağlamak ve kodlama sürecinde araştırmacılara kolaylıklar sağlamaktadır. Yazılımda ayrıca "serbest not" olarak adlandırılan bir not türü bulunmaktadır; bu notun doğrudan verideki bir konuma, bir belgeye ya da koda atanmadığı görülmektedir. Bu tür notlar da Temellendirilmiş Teorinin araştırma tarzında mevcuttur, belirli bir orijinal metne ait değildirler ve ancak somut bir atama olmaksızın serbestçe kullanılabilmektedirler.

Yazılımın ayrıca bağlantılara(link) da izin verdiği görülmektedir ve dört bağlantı türünü desteklemektedir. Bunlar Metin, video veya görüntü segmentlerini birbirine bağlamak için iç bağlantılar, proje dışında bulunan harici belgeleri

bağlamak için dış bağlantılar, metin veya görüntü segmentlerini web sayfalarına bağlamak için web bağlantıları ve metin veya görüntü segmentlerini dünya üzerindeki belirli bir yere bağlamak için coğrafi bağlantılar (geolinks)dir.

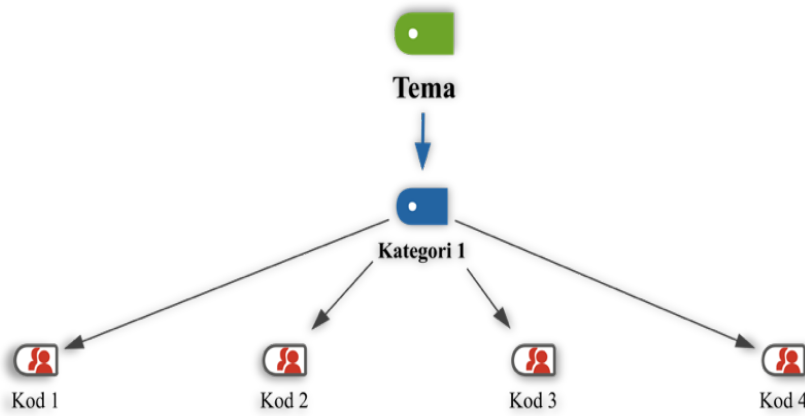
Yazılımda analiz, sunum ve raporlama yapılmasına ilişkin bulgular

Yazılım içerisinde kodlamanın yanı sıra analiz, görselleştirme ve raporlama için müzik ve sanat araştırmacılarına faydalı olabilecek birçok aracın mevcut olduğu görülmüştür. Bu araçlar, yapılan kodlamalar sonrası araştırmacının detaylı öngörüler sunmasına yarayan birçok önemli özellikler barındırmaktadır. Araçların çok büyük bir bölümü farklı veri türleriyle yapılan çalışmalarda kullanılabilmektedir.

Kod Sistemi	Belge (5)	Katılımcı 4	Katılımcı 3	Katılımcı 2	Katılımcı 1	Fotoğraf 1	Fotoğraf 2	Nota 1	Nota 2	TOPLAM
▼ Tema										0
▼ Kategori 1										0
Kod 4		1		1	1	1		1	1	6
Kod 3			1	1	1		1	1	1	5
Kod 2		1	1		1		1	1	1	6
Kod 1			1	1	1		1			4
Σ TOPLAM	0	2	2	3	4	1	3	3	3	21

Şekil 8. Kod matris tarayıcısı aracından dış aktarılan görsel

Kod Matris Tarayıcısı, hangi kodların hangi belgelere atandığını görselleştirmektedir. Bu matris, her belgeden kaç belge bölümünün belirli bir koda atanmış olduğunu ve her kod için bu bilgiyi sunmaktadır. Kod Matris Tarayıcısı belgeler sütunlarda listelenirken kodlar satırlarda listelenecek şekilde tasarlanmıştır. Kesişim noktalarındaki semboller, belirli bir koda atanmış kodlanmış bölümlerin sayısını temsil etmektedir. Sembol ne kadar büyükse, ilgili koda daha fazla kodlanmış bölüm atanmış demektir. Belge grupları, belge setleri veya odak grup konuşmacıları da kod matris tarayıcısının sütunlarında görüntülenebilmektedir, bu da örneğin bireysel vakaları veya vakaların gruplarını karşılaştırmak için kullanılabilmektedir. Müzik ve sanat araştırmalarında farklı belge türlerine de atanabilen kodların hızlı bir şekilde görülebilmesinin analiz aşamasında büyük kolaylık sağlayacağı söylenebilir. Kod matris tarayıcısındaki görselin resim veya ölçeklenebilir vektörel doya olarak dış aktarılabilmesi, araştırmacının bu görselleri çalışmalarında kullanabilmesine de olanak sağlamaktadır.

Şekil 9. Maxmaps görselleştirme aracıyla elde edilmiş hiyerarşik kod haritası

MAXMaps, yazılımın öğelerinin (kodlar, belgeler, notlar, kodlanmış segmentler) görsel bir harita üzerinde temsil edilmesini ve bunların birbirleriyle ilişkilendirilmesini sağlamaktadır. Bu haritalar verileri keşfetmek, düzenlemek, açıklamak ve sunmak için kullanılabilir. Ayrıca, öğelerin bağlantılar ve ilişkilerle yönetilmesine yardımcı olabilir ve hepsi projeye etkileşimlidir. Bu sayede belgeler, kodlar ve notlar harita üzerinde kolayca incelenebilir ve düzenlenebilir. Araç, araştırmacılara veri yönetimi, görselleştirme ve analiz için çok yönlü bir araç sunmaktadır ve otomatik şablonlarla farklı senaryolar için haritalar oluşturmaya yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda müzik ve sanat araştırmacılarının araştırmaya

genel pencereye bakması açısından katkılar sağlayabileceklerdir. Oluşturulan kavram haritaları veya görseller resim veya vektör dosyası olarak dışa aktarılabilen ve makale çalışmalarında görsel olarak kullanılabilirlerdir.

Yazılım, analiz menüsünün içerisinde yer alan açıklama (parafraz) özelliğiyle veri kesitlerinin, resim segmentlerinin, video ve ses kliplerinin özetlerinin yazılmasını ve bunları kategorilere ayırmayı kolaylaştırmaktadır. Bu özetleme işlevleri, metin kesitlerinin özetleriyle sistematik bir şekilde çalışmak ve kategoriler oluşturmak için kullanılabilirlerdir. Açıklama, genellikle nitel içerik analizi çerçevesinde gerçekleştirilmekte ve verinin keşfi ve türetilen kategori geliştirmenin temeli olarak kullanılabilirlerdir. Hem açıklama hem de özet, içeriği özetlemek için kullanılabilirlerdir.

Metinlerin ve diğer verilerin sistematik analizi, verileri bir yapılandırma çerçevesi içinde düzenlemeyi ve bunları bireysel temalar (kategoriler) üzerinde odaklı bir şekilde özetlemeyi içermektedir. Bu süreçte, belirli fenomenlere ilişkin teorik açıklamaları, aynı zamanda durumlar arasındaki benzerlikleri ve farkları aramak önemlidir. Bu analitik süreçte, katılımcıların tam olarak ne söylediğine odaklanmak önemlidir. Ancak diğer yandan, araştırmacının katılımcıların kendi sözlerinden de uzaklaşması gereklidir. Amaç, söylenenleri soyut bir şekilde özetlemek ve sonunda alıcılar için anlaşılır bir şekilde sunmaktır. Bu analitik prosedür sırasında "ham veri" olarak adlandırılan verilere, örneğin röportaj transkriptleri, kayıtlar, saha notları vb. her zaman erişilebilir olmalıdır. Yazılımda analiz menüsü altında yer alan özetleme araçlarının bu işlevleri yerine getirebildiği gözlemlenmiştir.

Yazılımda yer alan nitel karşılaştırma: kodlanmış sekmeler bölümü, nitel ve nicel olarak farklı grupların karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Nitel analizde kodlanmış içerikler ve gerektiğinde ek açıklamalar karşılaştırılmaktadır. Nicel analizde ise farklı kod frekansları karşılaştırılmaktadır. Gruplar belge grupları, belge setleri veya bireysel belgeler tarafından oluşturulmaktadır. Bu özelliğin grup karşılaştırmalarının yanı sıra bireysel vakaların karşılaştırmalarını ve gruplar ile bireysel vakaların kombinasyonlu karşılaştırmalarını da mümkün kıldığı için birçok karşılaştırma türü için kullanılabilirliği belirlenmiştir.

Belge ve kod seviyesindeki bilgiler yazılımda değişkenlerle tanımlanabilirlerdir. Grup görüşmelerinin katılımcıları için ayrıca açıklanan konuşmacı değişkenleri bulunmaktadır. Belge değişkenleri, tüm bir belgeyle ilişkilendirilmektedir. Bu bağlamda metinle birlikte analiz edilebilecek cinsiyet, yaş, eğitim seviyesi gibi sosyodemografik bilgileri atanabilirlerdir. Yazılımdaki kod değişkenleri ise kodlanmış segmentlere değişken değerleri atanmasına ve analiz süreci sırasında bunların seçim kriterleri olarak kullanılmasına olanak tanımaktadır. Bu şekilde belirli kriterlere göre kodlar etkinleştirilebilirlerdir.

"Questions - Themes - Theories" (QTT) aracı, yazılımda proje ile araştırma raporu arasında bir köprü görevi görmektedir. QTT, araştırma sorularına odaklanılmasına ve geliştirilmesine yardımcı olmaktadır. QTT, belirli bir konu veya araştırma sorusu hakkında her şeyin toplandığı bir bölümdür. Bu alanda sorular kaydedilmektedir, temalar ve ana kategoriler belirlenmekte ve araştırma sorularına verilen yanıtlar formüle edilmektedir. QTT'nin bir konu hakkında düşünülen her şeyi toplamak ve kolayca erişilebilir hale getirmek için tasarlanmış bir araç olduğu görülmüştür. Araç, bulguların girilebileceği, sonuçların kaydedilebileceği ve teoriler geliştirebilecek bir alan olarak programda yer almaktadır. QTT çalışma alanında, farklı konular veya araştırma soruları için ayrı bir çalışma sayfası oluşturabilmekte ve ardından bu sayfayı yazılımdan gelen ilişkili analiz öğeleriyle doldurulabilirlerdir, bunlar arasında ilişkili kodlar, önemli kodlanmış segmentler, ilgili memolar, görselleştirmeler ve konsept haritaları ve özet tabloları bulunmaktadır. Ayrıca QTT aracında yapılan çalışmaların bir word belgesi olarak dışa aktarılabilirliği görülmüştür.

Yazılım nitel araştırmalarla birlikte karma yöntemleri desteklemektedir. Karma yöntem işlevlerinin çoğu Karma Yöntemler menüsü altında yer almaktadır. Bu menüde belgeleri ve belge değişkenlerini bağlayan işlevler bulunmaktadır. Bu işlevlerle, karma veriler ve/veya sonuçlar ve çıkarımlar birlikte sunulabilmekte ve analiz edilebilirlerdir. Öte yandan, yazılım, kod frekanslarının belge değişkenlerine dönüştürülmesini sağlayan işlevler de sunmakta ve bunlar nitel veri sınıflandırılması veya benzerlik analizi gibi istatistiksel prosedürlerde kullanılabilirlerdir.

Kod Sistemi	Kod 1	Kod 2	Kod 3	Kod 4	TOPLAM
▼ Tema					0
▼ Kategori 1					0
Kod 4	2	2	2		6
Kod 3	2	1		2	5
Kod 2	2		1	2	5
Kod 1		2	2	2	6
Σ TOPLAM	6	5	5	6	22

Şekil 10. Kod ilişkiler tarayıcısından kodlar arası ilişkilendirme

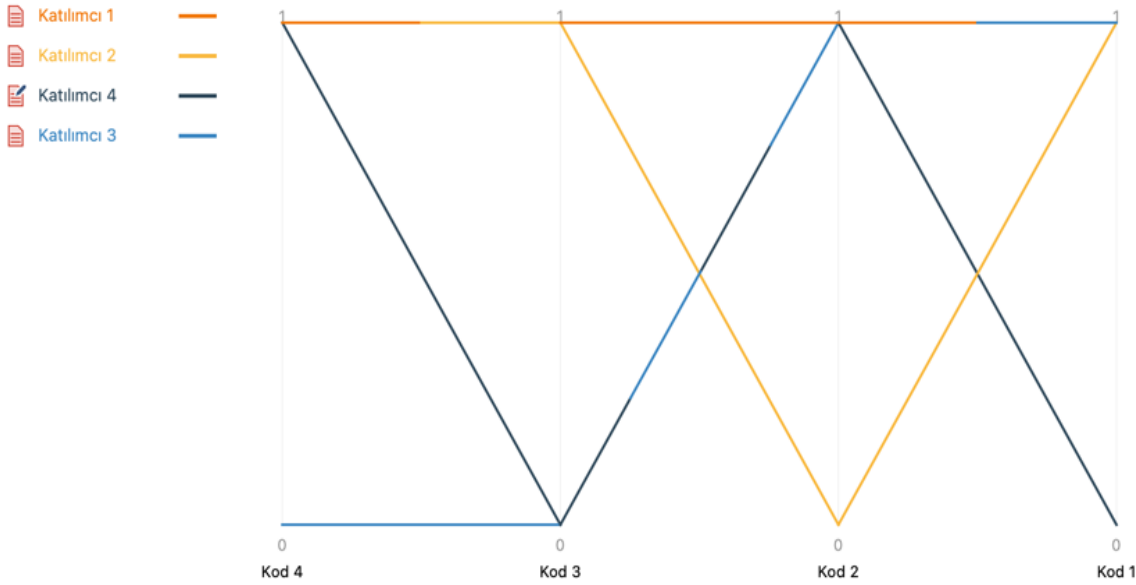
Şekil 10'da yer alan görsel, görsel araçlar menüsü altında yer alan kod ilişkileri tarayıcısından dışa aktarılmıştır. Kod İlişkileri Tarayıcısı, kodlar arasındaki ilişkileri görselleştirmekte ve belgede hangi kodların ne sıklıkta bir arada bulunduğunu göstermektedir. Bu grafik temsili sayesinde, kodların birbirleriyle nasıl ilişkilendirildiğini bir bakışta görmek, bir sayı matrisinden çok daha kolay bir hale gelmektedir. Kod ilişkileri tarayıcısında kodlar sütunları ve satırları oluşturmaktadır. Her bir düğümdeki semboller, hem satırın koduyla hem de sütunun koduyla kodlanmış olan kaç segment olduğunu göstermektedir. Figürde de görülebildiği üzere, sembol ne kadar büyükse, o kadar çok segment bulunmaktadır ve bu görsellerde sayıların çokluğuna göre ısı haritası renklendirmesi yapılabilmektedir. Görsel araçlar menüsünde yer alan Kod Haritası aracı ise kodlar bir harita üzerinde gösterilmektedir. İki kod ne kadar çakışırsa yani verilerdeki kullanım açısından ne kadar benzerlerse harita üzerinde o kadar yakın yerleştirilmektedirler.

Belge Haritası aracı, seçilen belgeleri bir harita üzerine yerleştirilmiş gibi gösteren bir görsel araçtır. Belgeye atanan kodlar açısından iki belge arasındaki benzerlik ne kadar fazlaysa, daire sembolleri birbirine o kadar yakın konumlandırılmaktadır; ne kadar az benzerlerse, birbirlerinden o kadar uzakta yer almaktadırlar. İstenirse, belgelerin benzerliklerini belirlerken belgelerin değişken değerleri de dikkate alınabilir. Kod atamaları ve değişkenler açısından benzerlik gösteren belgeler, eşleşen renklerle işaretlenebilmektedir. İsteğe bağlı olarak dairelerin boyutları, ilgili belgede yapılan kod atamalarının sayısını yansıtmak üzere ayarlanabilmektedir.

	1	2	3	4
Katılımcı 4				
Katılımcı 3				
Katılımcı 2				
Katılımcı 1				

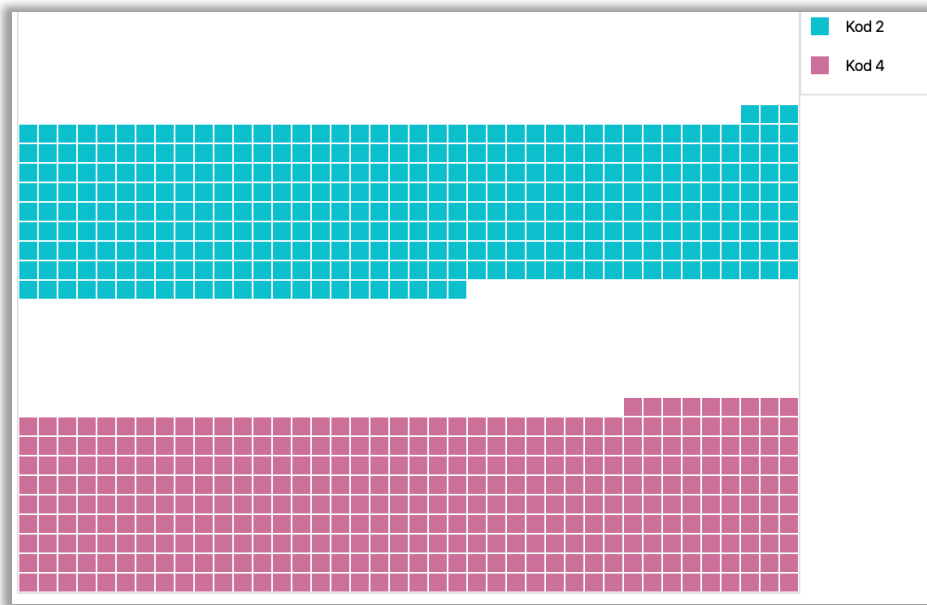
Şekil 11. Belge karşılaştırma tablosu ve belgelerde kodların karşılaştırılması

Belge Karşılaştırma Tablosu aracı, birden fazla belgeyi aynı anda incelemek için kullanılan bir görsel araçtır. Bu araçta sadece metinler ve tablo içeren belgeler analiz edilebilmektedir. Belge Karşılaştırma Tablosunun, yapılandırılmış belgelerin analizi için özellikle kullanışlı bir araç olduğu görülmektedir. Bu araçta, tüm belgeler aynı sayıda paragrafa sahiptir ve doğrudan karşılaştırma yapılabilmektedir. Araştırmacı, seçilen her belge için aynı anda bir belge portresine bakma imkanına sahip olabilmektedir.

Şekil 12. Profil karşılaştırma tablosundan dışa aktarılan görsel

Profil Karşılaştırma Tablosu, kod frekansları ve değişken değerleri açısından vakaların karşılaştırılmasına olanak tanımaktadır. Bu aracı kullanılarak vakalar arasındaki benzerlikleri ve farkları, kod atamaları ve değişken değerleri açısından ortaya çıkan desenleri belirleyebilmek mümkündür. Seçilen kodlar ve değişkenler yatay eksende düzenlenmektedir ve her kod ve değişkenin üstünde dikey eksene yerleştirilen dikey eksenlerde bulunmaktadır. Dikey eksenlerin tümü aynı yüksekliğe sahiptir, ancak ölçekleri farklılık gösterebilmektedir. Belgeler, odak grup konuşmacıları, belge grupları ve belge setleri aynı grafikte birleştirilemeyeceği gibi belge sisteminden profil olarak tanımlanabilmektedir. Profil karşılaştırma grafiği, vakaların tanımlanması ve tipolojiler oluşturmak için kullanılabilecek bir araç niteliğindedir. Kelime Tabanlı Arama veya MAXDictio aracının sözlüğü ile otomatik olarak kodlanmış kelime görünürlüğünün vakalar arasındaki kodlama frekanslarındaki farklarını görselleştirmek için bu grafiklerden faydalanabileceği gözlemlenmiştir. Kod frekanslarının ve değişken değerlerinin aynı çizimde birleştirilmesi, bu aracın özellikle karma yöntem çalışmaları için son derece kullanışlı olduğunu ortaya koymaktadır.

Şekil 13. Belge portresi aracından dışa aktarılan görsel

Şekil 13'te dışa aktarılmış görseli yer alan belge portresi aracı, belirli bir belge için vaka odaklı bir işlevi ifade eder (tek belgedeki kod oluşumunu göstermektedir). Belge, kodların sıralaması ve renklerine dayalı olarak tüm kodlanmış

segmentlerin bir resmi görülebilmektedir. Bu işlemin sonuçları, renklerin kodlara atanmasıyla oluşturulan çalışmalar için faydalı ve anlamlıdır. Bir belgenin görselleştirilmesi, bu renklerin ilişkilendirmesini sağlayarak anlam ifade etmesi sağlanabilmektedir. Örneğin biz müzik notasını ya da bir sanatçının eserini analiz ederken çarpıcı bölümlerin örneğin kırmızı renkle kodlanması sonrası tüm belgede çarpıcı bölümlerin tek bakışta analiz için gözden geçirilmesi sağlanabilir.

	Paragraflar	1	2	3	4
▼ Tema					
▼ Kategori 1					
Kod 4					
Kod 3					
Kod 2					
Kod 1					

Şekil 14. Kod satırı aracından dışa aktarılan görsel

Kod satırı, bir belgenin kodlanmış segmentlerinin ardışık bir görünümünü sunan vaka odaklı bir görsel işlevidir. Kod satırı görselleştirmesi metinler, PDF belgeleri, tablolar ve videolar için kullanılabilir. Bir metin için sütunlar, paragrafları göstermekte ve belirli bir metnin son paragrafı ile sona ermektedir. Satırlar kodları göstermektedir. Kod satırının hücreleri, kod paragrafa atanmışsa yazılım tarafından bir renkle doldurulmaktadır.

Şekil 15. Kelime bulutu aracında dışa aktarılan görsel

Şekil 15’te yer alan görsel oluşturulurken Türk halk müziği ile ilgili yazılmış bir bilimsel makale, bir dergi makalesi ve bir internet sayfası metni ayrı ayrı belgelere kopyalanarak görsel araçlar menüsü altında yer alan kelime bulutu aracından bir analiz yapılması istenmiştir. Yazılım, metinlerin miktar ve boyutu göz önüne alındığında çok hızlı bir şekilde kelime bulutu oluşturabilmektedir. Kelime Bulutları tek tek belgeler, belge grupları, belge kümeleri veya bir projedeki tüm belgeler için oluşturulabildiği gibi istenen kelimelerin kelime bulutunda “hariç tut” seçeneğiyle hariç tutulması mümkün olabilmektedir. Örneğin, müzik araştırmalarında yapılan bir mülakatta sıklıkla geçen “ve, veya, belki vb.” kelimeleri araştırmacının konusuyla ilgili anlamlı bir ifade belirtmiyorsa bu ifadeleri kelime haritasından hariç tutmak mümkündür. Ayrıca bu araçta bulunan kelimeler bilgisayar faresinin sağ tuşuna tıklandığında çıkan menüyle yeni bir kod olarak kodlanabilmekte, böylece o metinde yer alan tüm kelimelerin, kelimenin geçtiği cümlelerin veya kelimenin geçtiği paragrafların bu kodla kodlanması sağlanabilmektedir.

Yazılım içerisinde yer alan MAXmaps görsel aracı, bağlantıların ve ilişkilerin görselleştirilmesini sağlamaktadır. Yazılımda yer alan farklı unsurları (kodlar, belgeler, notlar, kodlanmış segmentler vb.) harita olarak adlandırılan bir çalışma alanında görsel olarak sunabilmek ve bunları birbiriyle ilişkilendirmek için tasarlanmış olan bir araçtır. Bu araç müzik ve sanat araştırmalarında kod haritaları, belge haritaları ve kuramsal haritaların oluşturulabilmesi açısından hem analiz hem de raporlama aşamasında kullanılabilecek etkili bir araçtır.

Yazılımda özellikle raporlama yapmak ve bu raporları dışa aktarmak için geliştirilmiş araçlar yer almaktadır ve bu araçlar raporlar menüsü altında yer almaktadır. Akıllı yayıncı aracı seçilen kodlanmış segmentleri, başlık sayfası ve içindekiler tablosu da dahil olmak üzere biçimlendirilmiş bir word belgesi olarak dışa aktarma imkânı sunmaktadır. Bu

araçla alınan raporlarda her üst kod için ayrı bölüm oluşturulmakta, her alt kod için de alt bölümler oluşturulmaktadır. Bu raporlama aracının müzik ve sanat araştırmacılarının yanı sıra bu alanlarda lisansüstü eğitim yapan öğrencilerin danışmanlarına kod çalışmaları ile ilgili raporlar oluşturabilmesi için faydalar sağlayabileceği görülmüştür.

Kod kitabı aracı, kodların tamamını veya seçilmiş olan kodları kod sistemi sırasına göre listeleyen ve her kod için ilişkili kod notunu çıkaran bir araçtır. Kod kitabı aracı her bir kodun kategori tanımını içerebilmektedir. Bu araç, özellikle bir araştırma raporunun ekini oluştururken müzik ve sanat araştırmacılarına önemli bir iş gücü tasarrufu sağlayabilmektedir, çünkü tüm kod notları için yazı tipini birleştirme fırsatı sunmaktadır. Özetler aracıyla ise derlenmiş özetleri kodlanmış segmentlerle birlikte görüntüleyerek Word (docx) formatında bir rapor oluşturulabilmektedir. Proje bilgisi sekmesinden rapor tarihi, yazılımdaki proje dosyasının adı, belge sisteminden proje notu, belge gruplarının, belge kümelerinin ve bireysel belge türlerinin sayısı, kod sayısı, kodlanmış segmentler, kod setleri, not sayısı, belge ve kod değişkenlerinin sayısı ve dahili bağlantıların sayısı ile ilgili bilgilere ulaşılabilmekte ve bu bilgiler kopyalanarak metin şeklinde herhangi bir çalışma alanına yapııştırılabilmektedir.

Belge profilleri aracıyla seçilen belgelerle ilgili önemli bilgileri dışa aktarmak mümkündür. Bu belgelerde tablolara, belge notlarına, değişkenlere ve kod frekanslarına yer verilebilmektedir. Ayrıca yazılımda belgelerle ilgili bilgilerin yer aldığı çıktılar alınabilmesine olanak tanıyan yazdır ve dışa aktar sekmeleri de yine raporlar menüsü altında yer almaktadır.

Yazılımda karma yöntemlerin kullanılmasına ilişkin bulgular

Nitel veya karma yöntemler içerisinde belirli gruplar arasında ilişki ve karşılaştırmaların yapılabilmesi için çeşitli değişkenler göz önünde bulundurulmaktadır. Yazılım değişkenlerle çalışmayı destekleyen özelliklere sahiptir. Aynı zamanda nitel ve nicel çalışma yöntemlerini bir araya getirebilen çeşitli özellikleri bünyesinde barındırmaktadır.

Karma yöntemler menüsü altında yer alan değişkenlere göre etkinleştir aracı belgelerin, belge değişken değerlerine dayalı kod sorgusu veya görsel araçlar gibi daha fazla analizde kullanmak üzere etkinleştirilmesini sağlamaktadır. Örneğin, müzik araştırmalarında hangi yaş aralığının hangi kodlarla kodlandığını görmek için bu aracın kullanılması mümkündür. Veya sadece kadın katılımcıların erkek katılımcılar göz ardı edilerek bağlama enstrümanı ile ilgili yapılan bir araştırmadaki görüşleri sadece bu belgeler etkinleştirilerek değerlendirilebilir.

Kodlar	Yaş= 13 (1 Belge, 1 Kodlu bölüm)	Yaş= 15 (1 Belge, 0 Kodlu Bölümler)	Yaş= 21 (1 Belge, 1 Kodlu bölüm)	Yaş= 27 (1 Belge, 1 Kodlu bölüm)
Dördüncü kodla kodlanan bölüm	Görüşmeler > Katılımcı 4, Konum 4		Görüşmeler > Katılımcı 2, Konum 4	Görüşmeler > Katılımcı 1, Konum 4

Şekil 16. Etkileşimli alıntı matrisi aracından ekran görüntüsü

Şekil 16'da görseli yer alan etkileşimli alıntı matrisi, kodlanmış segmentlerin gruplar için karşılaştırılmasını sağlayan "kodlar x gruplar" şeklinde etkileşimli bir tablo oluşturmaktadır. Bu gruplar, belirli değişken değerlerine sahip belgeler tarafından oluşturulmaktadır. Görselde değişkenlere göre etkinleştirilen belgelerin Kod4 isimli kodla kodlanan bölümlerini değişkenlere göre belgelerindeki metinlerle birlikte görmek mümkündür. Böylelikle müzik ve sanat araştırmalarında katılımcıların görüşlerinin kodlanmış bölümlerinin değişkenlere göre karşılaştırılmasının yapılabilmesi sağlanabilmektedir.

	Yaş = 13	Yaş = 15	Yaş = 21	Yaş = 27	Toplam
▼ Tema					
▼ Kategori 1					
Kod 4	1		1	1	3
Kod 3			1	1	2
Kod 2	1	1		1	3
Kod 1		1	1	1	3
Σ TOPLAM	2	2	3	4	11
# N= Belgeler/Konuşmacılar	1 (25,0%)	1 (25,0%)	1 (25,0%)	1 (25,0%)	4 (100,0%)

Şekil 17. Çapraz tablolar aracından dışa aktarılan görsel

Şekil 17’de görseline yer verilmiş olan çapraz tablolar özelliği kod matris tarayıcısı aracı ile benzer şekilde çalışmaktadır, ancak bu işlev belge düzeyinde çalışmamaktadır. Bunun yerine değişken değerlerine dayalı gruplar oluşturabilmekte ve her bir grubun her kod içerisinde ne sıklıkla yer aldığı ölçülebilmektedir. Örneğin müzik ve sanat araştırmalarında yaş grupları değişkenleri ve dinlenen müzik türleri kodları ilişkilendirilerek hangi yaş grubunun hangi müzik türünü ne sıklıkla dinlediği bu araç yardımıyla hesaplanabilmektedir.

Karma yöntemler menüsü altında yer alan “nicelleştirme” aracı nitel kodlama bilgisinin nicel değişkenlere dönüştürülmesini sağlamaktadır. Nicelleştirme, kod sıklıklarının belge değişkenleri olarak saklanmasına olanak tanımaktadır, böylece her belge için bir kodun ne sıklıkla görüldüğü hakkında bilgiye sahip olunabilmektedir. Bu bilgi daha sonra istatistiksel olarak analiz edilebilmekte veya vakaların seçiminde kullanılabilmektedir. Örneğin müzik araştırmaları için oluşturulan bir kuramda kodların ne sıklıkla kullanıldığı bu araçla belirlenerek yapılacak nicel araştırmalar için SPSS (.sav uzantılı) dosya olarak kaydedilip nicel araştırmada kullanılabilmektedir.

	Yaş = 13 (N=1)	Yaş = 15 (N=1)	Yaş = 21 (N=1)	Yaş = 27 (N=1)
Belge adı: Katılımcı 1, Sayı (%)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (100.0)
Belge adı: Katılımcı 2, Sayı (%)	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (100.0)	0 (0.0)
Belge adı: Katılımcı 3, Sayı (%)	0 (0.0)	1 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
Belge adı: Katılımcı 4, Sayı (%)	1 (100.0)	0 (0.0)	0 (0.0)	0 (0.0)
Kod 4, Ortalama (SS)	1.0 (0.0)	0.0 (0.0)	1.0 (0.0)	1.0 (0.0)
Kod 3, Ortalama (SS)	0.0 (0.0)	0.0 (0.0)	1.0 (0.0)	1.0 (0.0)
Kod 2, Ortalama (SS)	1.0 (0.0)	1.0 (0.0)	0.0 (0.0)	1.0 (0.0)
Kod 1, Ortalama (SS)	0.0 (0.0)	1.0 (0.0)	1.0 (0.0)	1.0 (0.0)
N = Belgeler	1 (25.0%)	1 (25.0%)	1 (25.0%)	1 (25.0%)

Şekil 18. Tipoloji tablosu aracından dışa aktarılan görsel

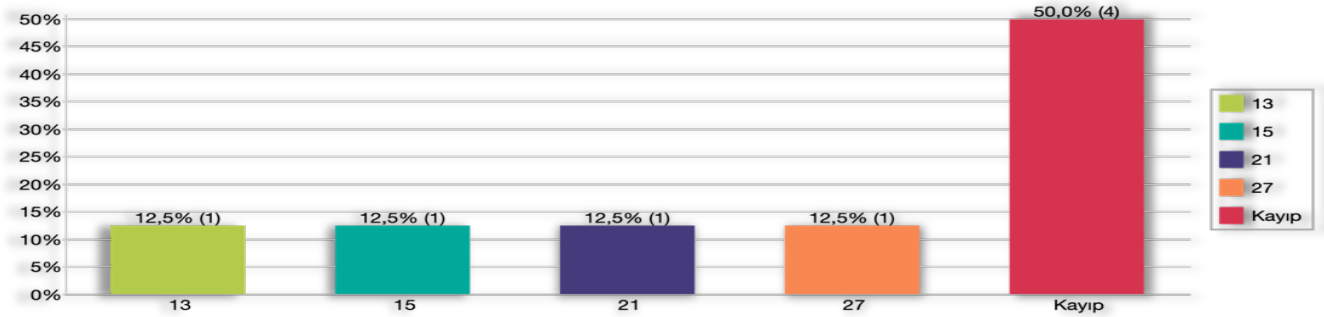
Şekil 18’de tipoloji tablosundan bir görsel yer almaktadır. Tipoloji tablosu, oluşturulan nitel tipler için değişken değerlerinin genel bir görünümünü göstermektedir. Bu aracın müzik veya sanat araştırmalarında farklı görüşlere sahip kişiler için değişken dağılımı ile ilgili kullanımının ya da benzer kullanım amaçları için faydalı olabileceği görülmektedir.

</

Şekil 19. Belgeler için benzerlik analizi aracından ekran görüntüsü

Belgeler için benzerlik analiz aracıyla seçilen belgeler, mevcut kodlanmış segmentler ve belge değişkenleri temel alınarak benzerlikleri açısından analiz edilmektedir ve sonuçlar benzerlik veya uzaklık matrisi olarak sunulmaktadır. Bu araç aracılığıyla belgeleri kodlar ve değişkenler arasındaki benzerlikler saptanabilmektedir. Bu aracın müzik ve sanat araştırmalarında birbirine yakın cevaplar veren katılımcıların görüşlerinin değişkenlere göre etkinleştirilip karşılaştırılabilmesinin yanı sıra iki ayrı sanat eseri görsel, ses veya videosundaki kodlamalar bu araçla analiz edilerek bu eserler arasındaki benzerlik karşılaştırmaları veya ilişkilerinin saptanabileceği görülmüştür.

Yan yana görüntüleme aracıyla yapılabilen ortak görünümün, nitel bir çalışmanın sonuçlarının nicel bir çalışmanın sonuçlarıyla karşılaştırılabilmesine olanak tanıdığı gözlemlenmiştir. Yazılım içerisinde kodlu bölümler ve özetler özelinde nicel gruplar için nitel temalar belirlenebilmekte ve nitel gruplar için değişkenlere göre istatistikler alınabilmektedir.

Şekil 20. Stats modülü içerisinde yer alan betimleyici istatistik menüsündeki frekanslar sekmesinden dışa aktarılmış bir görsel

Yazılım içerisinde yazılımdan ayrı fakat yazılımla entegre bir şekilde çalışabilen ve istatistiksel analizlerin yapılabilirdiği “stats” isminde bir modül bulunmaktadır ve yazılım içerisinde menü olarak yer almaktadır. Bu modül, sıkça kullanılan bütünsel, çıkarımsal ve çok değişkenli istatistik yöntemlerin uygulanabilmesini sağlamaktadır. Modül, uygulama verileri ile entegre bir şekilde başlatılabilmekte ve kodlarda yer alan istatistikler bu modüle aktarılabilir. İstatistiksel sonuç tablolarının bağlı olduğu belgeler, daha fazla nitel analiz için belge setleri olarak saklanabilmektedir. Modül kapatıldığında, nitel verilerle eklenmiş veya değiştirilmiş değişkenler, MAXQDA projesine geri aktarılabilir. Bu modül aracılığıyla MAXQDA projelerinden Veri analizi yapılabilmekte, SPSS veya Excel’de yer alan harici veriler analiz edilebilmekte, yeni veriler girilebilmekte ve analiz edilebilmektedir. Stats modülü MAXQDA projeleri için doküman değişkenleri ve kod frekanslarının istatistiksel analizi, SPSS veya Excel formatındaki veriler için istatistiksel analiz, veriyi SPSS veya Excel’e aktarma, satırlar ve sütunlar hareket ettirilebilen ve silinebilen veya birleştirilebilen etkileşimli sonuç tablosu, bireysel hesaplamalar için vaka bazlı analiz, mevcut değişkenler ve kodlardan yeni değişkenler hesaplama, bir değişken için z-standartlaştırılmış değerleri hesaplama ve saklama, değişkenleri yeni veya mevcut değişkenlere yeniden kodlama, veri kümelerini filtreleme ve arama, içeriklerin dışa aktarılabilmesi, kopyalanabileceği veya yazdırılabileceği gezinilebilir çıkış görüntüleyicisi ve düzenlenebilir sonuç tablolarını panoya kopyalayarak Word’e dışa aktarım sağlayabilmektedir. Araç müzik ve sanat araştırmaları yapan ve karma araştırma yöntemleri ile çalışan araştırmacılar için

kolaylıkla kullanılabilen, Türkçe ara yüze sahip ve istatistiksel analizleri kolaylaştıran bir modüldür. Bu modülün karma araştırma yöntemleriyle çalışan araştırmacılara önemli kolaylıklar sağlayabileceği görülmektedir.

Müzik ve sanat araştırmalarında MAXQDA'nın kullanımına ilişkin bulgular

Müzik ve sanat araştırmalarında, nitel yöntemlerin esnekliği nedeniyle araştırmacıların tercihlerine göre farklı yaklaşımlar kullanılsa da genellikle kodlar ve temalar içeren yöntemlerle analiz edilirler. Bu bağlamda, Maxqda nitel veri analizi yazılımının müzik ve sanat araştırmalarında araştırmaya başlandığında, araştırma konusu ve sorusunun oluşturulduğu andan itibaren kullanılabileceği bir gerçektir. Araştırmacı, araştırma desenini belirledikten sonra metin, pdf, görüntü, ses ve video dosyalarını içeren verileri bir araya getirecektir. Bu verileri toplamadan önce yazılım içinde bulunan "Questions-Themes-Theories (QTT)" aracını kullanarak araştırma ile ilgili ön çalışmaları yapabilir ve araştırma sorularını ve notlarını bu alanda kaydedebilir. Bu veri türleri müzik ve sanat (resim, heykel vb.) araştırmalarının tamamında kullanılabilen veri türleridir. QTT içine araştırma konusu ve soruları girildikten sonra, çalışma ile ilgili fikirler not alınarak veri toplama ve analiz yöntemleriyle ilgili ön çalışmalar yapılabilir, ardından veri toplama aşamasına geçilebilir.

Araştırmacının elindeki verilerin yazılımın desteklediği formatlarda olması gerekmektedir ve yazılım geniş bir format desteği sunmaktadır. Veri toplama aşaması tamamlandığında ve veriler içe aktarıldığında verilerin düzenlenmesi aşamasına geçilmelidir. Bu aşamada, metin belgelerinde bulunan görüşme soruları gibi öğelerin her birinin ayrı paragraflarda bulunması ve metinlerin paragraflara göre numaralandırılması, araştırmacının ilgili soruların cevaplarına hızlı erişebilmesini sağlar. Belge grupları altında toplanan veriler, araştırmacının uygun gördüğü şekilde isimlendirilmelidir. Örneğin, bir görüşme formundan elde edilen veriler, "Katılımcı 1" veya "K1" gibi bir isimle veya bir müzik araştırmacısının nota görsellerini "Nota 1" veya "N1" olarak isimlendirdiğinde, yazılım analiz sırasında bu belgeyi ismiyle belirtecektir.

Veriler içeri aktarıldıktan sonra, türlere veya kategorilere göre belge grupları altında düzenlenmelidir. Örneğin, bir müzik araştırmacısı 300 kadar türkünün analizini yapıyorsa, bu türküler "bölgelere göre" belge klasörleri altında toplayabilir veya "uzun havalar" ve "kırık havalar" gibi farklı belgeler altında da toplayabilir. Ayrıca uzun havaların ve kırık havaların birlikte bulunduğu belgeler de belgeler penceresi içinde gruplandırılabilir. Bu, analiz için sadece o grupta yer alan belgelerle ilgili etkinleştirme ve analiz işleminin yapılabilmesini sağlar. Örneğin, 300 türkünün bulunduğu uzun havalar ve kırık havalar adındaki belge gruplarında yer alan belgelerden sadece "Adana" kümesi içinde yer alan belgeler işaretlenebilir. Bu şekilde, sadece Adana yöresindeki türkülerden istenirse uzun hava, kırık hava veya her iki türde de yer alan belgeler etkinleştirilebilir. Kümeleme yöntemi, analiz için yalnızca o kümede yer alan belgelerle ilgili etkinleştirme ve analiz işlemi yapma olanağı sunar.

Belgeler penceresinde gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra, nitel analizin en önemli aşaması olan kodlama aşamasına geçilir. Bu aşamada, belgelerde yer alan metin, görsel, ses veya videolar, kod sistemi penceresindeki hiyerarşik düzenlemeye göre kodlanabilir. Yazılım, kodlamayla ilgili birkaç yöntem sunar. Kod sistemi, bir belgede işaretlenen bölüme sürüklenerek veya belgede işaretlenen bölüm, kod sistemindeki ilgili koda sürüklenerek kodlanabilir. Kodlar oluşturulduktan sonra, ikinci bir kod aşaması ile belgeler tekrar incelenir ve kodlar üzerinde isim değişikliği yapılabilir, kategoriler oluşturulabilir. Ayrıca, yazılıma yapay zekâ tabanlı kod önerisi sunma yeteneği eklenmiştir. Yapılan denemelerde yapay zekanın çoğunlukla tutarlı kodlar önerebildiği gözlemlenmiştir. Araştırmacı tarafından oluşturulan kodlar yeniden incelendikten sonra yeni bir boş kod oluşturulabilir ve bu koda kategori adı verilerek bu boş kodun kategori olarak işlev görmesi sağlanabilir. Ayrıca, oluşturulan boş kodun üzerine diğer kodları sürüklemek yeterlidir. Bu şekilde, araştırmacı kategoriler ve aynı yöntemle temalar oluşturabilir ve yazılımda araştırmacıya yetecek kadar kod hiyerarşisi oluşturabilir. Araştırmacı, iki kodun aynı şeyi ifade ettiğini düşünerek birleştirmek isterse, kodu diğer kodun üzerine sürükleyerek bu kodlar tek bir kod altında birleştirilir. Belgeler penceresinde bulunan kümelendirme yöntemi, kodlar penceresinde de ayrıca yer almaktadır ve kodlarla ilgili de kümeler oluşturulabilir. Kodların tamamına zengin metin formatında memolar atanabilir.

Kodlama işlemi yazılım üzerinde gerçekleştirildiğinde, araştırmacı aynı kodlara sahip metinler, sesler, görseller veya videolar üzerinde birlikte analiz yapabilir veya istenen belge veya belge grupları üzerinde analizler gerçekleştirebilir. Bu aşamada görsel araçlar, analiz, haritalar ve diğer özellikler kullanılarak araştırmacının yaptığı kodlamalarla bağlantılı

bilgilere erişmesi mümkün olur. Araştırmacı, nitel analiz yöntemlerini kullanabileceği gibi değişken veya belge gruplarıyla çalışarak karşılaştırmalar yapabilir veya kodlar arasındaki ilişkiyi gözlemleyebilir. Bu aşamada müzik ve sanat araştırmalarında araştırmacının yoğun veri setleri ve kodlar arasındaki karmaşayı önlemek ve araştırmacının odaklanmasını sağlamak önemlidir. Programın Türkçe arayüzü bulunsun da programın analiz aşamasını daha iyi anlayabilmek için programla ilgili deneyim kazanmak gerekebilir, ancak bu zaman karmaşasından çok öğrenme sürecini içerir.

Analiz aşaması içinde veya sonrasında yazılımın raporlama araçlarıyla belgeler, kodlar veya analizde yer alan görsellerle ilgili raporlar oluşturmak mümkündür. Bu raporlar bilgisayar çıktısı olarak alınabileceği gibi lisansüstü öğrenciler tarafından danışmanlarına sunmak üzere kullanılabilir. Aynı zamanda araştırma süresinin uzunluğu nedeniyle analiz aşamasına ara veren veya yeniden veri toplamaya ihtiyaç duyan araştırmacılar, veri toplama aşamasında bu raporları kontrol ederek amaca uygun çalışmalar yapabilir.

Sonuç ve Tartışma

Müzik ve sanat araştırmalarının çok yönlü ve yoğun miktarda verinin analiz edilebildiği disiplinler olduğu göz önüne alındığında yazılımın araştırmacılara önemli kolaylıklar ve katkılar sunduğu sonucuna varılmıştır. Bu tür araştırmalarda nitel veri analizi, araştırmacılara zengin içerikli verilerden anlamlı bilgiler çıkarmada yardımcı olan güçlü bir araçtır. Bu çalışma, yazılımın müzik ve sanat araştırmalarında nitel veri analizi süreçlerini nasıl kolaylaştırabileceğini incelemiş ve bu yazılımın araştırmacılara sağladığı avantajları gözler önüne sermiştir. Patton (2002) araştırma tasarımının araştırmacıyla doğrudan ilişkili olduğunu belirtmiştir ve yazılım nitel araştırmada kullanılan yöntemleri destekler niteliktedir.

Sandelands (1998), sosyal bilimlerde nitel araştırmaların sağladığı avantajlara değinmiş olsa da müzik ve sanat araştırmalarında daha özelleştirilmiş yaklaşım ve tekniklerin kullanılması gerektiği göz önüne alındığında yazılım bu yaklaşımla yapılacak çalışmaları da destekleyecek niteliktedir. Veri toplama aşamasından başlayarak, yazılım araştırmacılara rehberlik eden bir çerçeve sunmaktadır. Araştırma sorularının ve notlarının düzenlenmesi, sorunlar ve temaların belirlenmesi aşamalarını basitleştirmektedir. Bu, araştırmacının çalışmasını daha yönlü ve odaklanmış bir şekilde yürütmesine olanak tanır.

Veri toplama aşamasında yazılım, müzik ve sanat araştırmalarında yaygın olarak kullanılan farklı veri türlerini destekler. Metinler, görüntüler, sesler ve videolar gibi veri türleri, yazılıma sorunsuzca entegre edilebilir. Bu, araştırmacıların farklı veri kaynaklarından bilgi çıkarmasını kolaylaştırır. Verilerin düzenlenmesi ve gruplandırılması, analizin daha sistemli ve etkili olmasını sağlar. Araştırmacılar, belge grupları altında verileri düzenleyebilir ve analiz sırasında odaklanmak istedikleri belgeleri kolayca etkinleştirebilirler. Bu, büyük ve çok çeşitli veri setleri ile çalışırken önemli avantajlar sağlar.

Kodlama aşaması, nitel analizin temelini oluşturur. Yazılım, kodlamayı kolaylaştıran kullanıcı dostu bir arayüz sunar. Araştırmacılar, metinleri, görüntüleri veya diğer veri türlerini kodlarla etiketleyebilir ve bu kodları hiyerarşik bir düzen içinde organize edebilirler. Ayrıca, yapay zekâ tabanlı kod önerileri, kodlama sürecini hızlandırır. Analiz aşamasında, MAXQDA'nın sunmuş olduğu görsel araçlar, haritalar ve grafikler gibi özellikler, araştırmacıların verileri daha derinlemesine anlamalarına yardımcı olur. Bu araçlar, temaları, ilişkileri ve desenleri görsel olarak ortaya koymayı kolaylaştırır.

Yazılımın raporlama özellikleri, araştırmacıların bulgularını düzenlemelerini ve paylaşımlarını kolaylaştırır. Bu raporlar, çalışmanın sonuçlarını anlatmak veya lisansüstü tezlerin danışmanlarına sunmak için kullanılabilir. Bu çalışmanın sonuçları, MAXQDA yazılımının müzik ve sanat araştırmalarında nitel veri analizi için güçlü bir araç olarak kabul edilmesi gerektiğini göstermektedir. Yazılım, araştırmacılara veri analizi süreçlerini daha verimli hale getirme ve derinlemesine anlayışlar elde etme fırsatı sunmaktadır. Ancak, yazılımın tam anlamıyla kullanılabilmesi için bir öğrenme ve deneyim gereklidir.

Sonuç olarak, MAXQDA, müzik ve sanat araştırmalarında nitel veri analizi yapmak isteyen araştırmacılar için vazgeçilmez araçlardan biri olarak kabul edilmelidir. Bu yazılım, araştırmacılara verilerini daha iyi anlama ve anlamlandırma konusunda önemli bir destek sağlamaktadır.

Öneriler

Araştırmacılara yönelik öneriler

- MAXQDA, güçlü bir nitel veri analizi aracıdır ancak yazılımı etkili bir şekilde kullanabilmek için öğrenme ve deneyim gereklidir. Programın sunduğu çeşitli özellikleri keşfetmek ve kullanmak için kullanım kılavuzlarını ve eğitim kaynakları incelenmelidir.
- Araştırmaya başlamadan önce, araştırma soruları ve hedefler netleştirmeye çalışılmalıdır. Yazılımın sunduğu QTT (Questions-Themes-Theories) aracını kullanarak bu süreç kolaylaştırılabilir.
- Yazılım ile çalışmaya başlamadan önce, veri toplama süreci iyi planlanmalıdır. Verilerin yazılımın desteklediği formatlarda toplandığından emin olunmalıdır.
- Veriler içe aktarıldığında, metin belgeleri ve diğer veri türleri düzenli bir şekilde numaralandırılmalı ve gruplandırılmalıdır. Belgeler ve veriler kolayca erişilebilir hale getirilmelidir.
- Kodlama süreci, analizin temelidir. Metinleri, görüntüleri veya diğer veri türlerini kodlarla etiketlerken dikkatli ve sistematik olunmalıdır. Yapay zekâ tabanlı kod önerilerini kullanarak kodlamayı hızlandırılabilir de kodlamalarda tutarsızlık olabileceği göz önüne alınmalıdır.
- Yazılımın sunduğu görsel araçlar, analizleri daha derinlemesine anlamlandırmak için kullanılmalıdır. Temalar, ilişkiler ve desenler yazım aşamasında görsel olarak ortaya koyulmalıdır.
- Araştırma sonuçları raporlar halinde düzenlenerek daha etkili bir şekilde sunulmalıdır. Bu raporlar gerekiyorsa bilgisayar çıktısı olarak da paylaşılabilir.

Yazılım geliştiricilere yönelik öneriler

- Araştırmacılara yazılımın kullanımı konusunda eğitim ve destek sunularak etkili bir şekilde kullanılmasına yardımcı olunmalıdır. Kullanıcıların sorularına yanıt vermek ve rehberlik etmek önemlidir.
- Kullanıcıların geri bildirimlerini dikkate alarak yazılım sürekli olarak iyileştirilmelidir. Kullanıcıların ihtiyaçlarına ve taleplerine yanıt vermek önemlidir. Yazılımının güncellemeleri ve yenilikleri kullanıcıların ihtiyaçları dikkate alınarak geliştirilmelidir.
- Araştırmacıların verilerini güvende tutmalarını sağlamak için güçlü güvenlik önlemleri ve veri koruma mekanizmaları titizlikle değerlendirilmeli ve geliştirilerek güncel tutulmalıdır. Yazılımda halihazırda olmayan fakat ileride olası güvenlik açıkları dikkatle ele alınmalıdır.
- Diğer araştırma araçları ve yazılımlarıyla daha iyi entegre olunması sağlanmalıdır. Araştırmacıların verileri farklı platformlar arasında sorunsuzca paylaşmasının önü açılmalıdır.

Yazar Özgeçmişi

Alper Şakalar, 1984 yılında Kahramanmaraş'ın Elbistan ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimi doğduğu şehirde tamamladıktan sonra İnönü Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Teorisi Ana Bilim Dalı'nı kazandı. Lisans eğitimi sonrası Antalya'ya yerleşti. Bu dönemde yüksek lisans ve pedagojik formasyon eğitimlerini tamamladı ve 2016 yılında Yıldız Teknik Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Doktora Programı'nı kazanarak yaşamına İstanbul'da devam etti. 2018 yılında Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nde şan ve bireysel ses eğitimi ile ilgili eğitimler vermeye başladı. 2023 yılında doçent unvanı alan Şakalar'ın çok sayıda bilimsel ve sanatsal çalışmaları, ulusal ve uluslararası ödülleri mevcuttur.

Kaynaklar

- Belge Profilleri, Maxqda. (2023, 14 Eylül). <https://www.maxqda.com/help-mx22/reports/export-document-profile>.
- Bochner, Arthur P. (2001), *Narrative's Virtues (Anlatının Erdemleri)*, Qualitative Inquiry, 7(2): 131–57.
- Bryman, A., Burgess, R. G. (1994). *Analysing Qualitative Data (Nitel verinin analizi)*. London: Routledge Publishing.
- Coffey, A., Atkinson, P. (1996). *Making Sense of Qualitative Data: Complementary Research Strategies (Nitel Verileri Anlamlandırmak: Tamamlayıcı Araştırma Stratejileri)*. Thousand Oaks, Sage Publishing.

- Cox, G. (2002). *Transforming research in music education history*, in: R. Colwell & C. Richardson (Eds) (*Müzik Eğitimi Tarihinde Dönüşen Araştırma, İçerisinde R. Colwell & C. Richardson (Eds)*). The New Handbook Of Research On Music Teaching And Learning (Oxford, Oxford University Press), 695-706.
- Cross, I. (2008). *Musicality and the human capacity for culture* (*Müzikalite ve insanın kültür kapasitesi*). *Musicae Scientiae*. Special Issue, 12(1), 147-167.
- De la Fuente, E. (2013). *Why Aesthetic Patterns Matter: Art and a "Qualitative" Social Theory* (*Estetik Örüntüler Neden Önemlidir? Sanat ve "Niteliksel" Bir Sosyal Teori*). *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 44(2), 168-185. doi:10.1111/jtsb.12036
- Geertz, C. (1973). *The interpretation of cultures* (*Kültürlerin yorumlanması*). New York: Basic Books
- Gell, A. (1999). *Art and Agency* (*Sanat ve Temsilcilik*). Oxford: Oxford University Press.
- Holmes, P., & Holmes, C. (2013). *The performer's experience: A case for using qualitative (phenomenological) methodologies in music performance research* (*İcracının deneyimi: Müzik performansı araştırmalarında nitel (fenomenolojik) metodolojilerin kullanımı için bir örnek*). *Musicae Scientiae*. 17(1), 72-85. doi:10.1177/1029864912467633
- Hsieh, H.-F., ve Shannon, S. E. (2005). *Three Approaches to Qualitative Content Analysis* (*Nitel İçerik Analizine Üç Yaklaşım*). *Qualitative Health Research*. 15(9), 1277-1288. doi:10.1177/1049732305276687
- Knafl, K. A., & Howard, M. J. (1984). *Interpreting and reporting qualitative research* (*Nitel araştırmanın yorumlanması ve raporlanması*). *Research in Nursing and Health*, 7, 17-24.
- Koza, J. E. (1993). *Big Boys Don't Cry (Or Sing): Gender, Misogyny and Homophobia in College Choral Methods Texts* (*Büyük Erkekler Ağlamaz (Ya da Şarkı Söylemez): Üniversite Koro Metotlarında Toplumsal Cinsiyet, Kadın Düşmanlığı ve Homofobi*). *Quarterly Journal of Music Teaching and Learning*. 4(4/5), 48-64.
- Koza, J. E. (1994). *Females in 1988 Middle School Music Textbooks: An Analysis of Illustrations* (*1988 ortaokul müzik ders kitaplarında kadınlar: illüstrasyonların analizi*). *Journal of Research in Music Education*. 42(2), 145-171.
- Kuckartz, U. (2023, 19 Eylül). *Our Journey So Far* (*Şimdiye kadarki yolculuğumuz*). <https://www.maxqda.com/about>.
- Lather, P. (2004). *Critical Inquiry in Qualitative Research: Feminist and Poststructural Perspectives: Science 'After Truth'*, in: K. DeMarrais & S. D. Lapan (Eds) (*Nitel Araştırmada Eleştirel Sorgulama: Feminist ve Postyapısal Perspektifler: 'Hakikatten Sonra' Bilim: K. DeMarrais & S. D. Lapan (Eds)*) *Foundations for research: methods of inquiry in education and the social sciences* (Mahwah, NJ, Lawrence Erlbaum), 203-216.
- MAXQDA 2022 Online Manual. (2023, 16 Eylül). <https://www.maxqda.com/help-mx22/welcome>.
- Merriam, S. B. (2009). *Qualitative research: A guide to design and implementation* (*Nitel araştırma: Tasarım ve uygulama için bir rehber*). Jossey-Bass.
- Morgan, G., ve L. Smircich. 1980. *The Case for Qualitative Research* (*Nitel Araştırma İçin Durum*). *Academy of Management*. The Academy of Management Review (pre-1986). 5 (4): 491-500.
- Noor, K. B. M. (2008). *Case Study: A Strategic Research Methodology* (*Durum Çalışması: Stratejik Bir Araştırma Metodolojisi*). *American Journal of Applied Sciences*, 5(11), 1602-1604. doi:10.3844/ajassp.2008.1602.1604
- Patton, M. Q. (2002). *Two Decades of Developments in Qualitative Inquiry* (*Nitel Araştırmada Yirmi Yıllık Gelişmeler*). *Qualitative Social Work: Research and Practice*, 1(3), 261-283. doi:10.1177/147332500200100363
- Punch, F.K.(2011). *Sosyal Araştırmalara Giriş: Nicel ve Nitel Yaklaşımlar*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Roulston, K. (2006). *Mapping the Possibilities of Qualitative Research in Music Education: A Primer* (*Müzik Eğitiminde Nitel Araştırma Olanaklarının Haritalanması: Bir Rehber*). *Music Education Research*, 8(2), 153-173. doi:10.1080/14613800600779592
- Rudolf Arnheim. (1974). *Art and Visual Perception: A Psychology of the Creative Eye* (*Sanat ve Görsel Algı: Yaratıcı Gözün Psikolojisi*). University of California Press.
- Sandelands, L. (1998). *Feeling and form in social life* (*Toplumsal yaşamda duygu ve biçim*). Lanham, MD: Rowman and Littlefield.
- Simon Schama. (2006). *The Power of Art* (*Sanatın Gücü*). Ecco.
- Yarbrough, C. (2003). *Multiple methods of research: possibilities for the study of music teaching and learning* (*Çoklu araştırma yöntemleri: müzik öğretimi ve öğrenimi çalışmaları için olanaklar*). *Research Studies in Music Education*. 21, 3-15.
- Yıldırım, A., Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Examining the use of MAXQDA as a qualitative research tool in music and art researches

Abstract

Artistic research aims to explore the intrinsic meanings and societal impacts of works of art. During the research process, the researcher employs their subjective perspective and endeavors to understand the truth through an inductive approach. Embracing qualitative paradigms in art research allows for a profound understanding of the artist's insight and their created works. Qualitative data collection and analysis methods such as observation, interviews, and content analysis are frequently utilized to unveil the abstract and subjective dimensions of art. The richness and detail of the data obtained through these methods demand more effort and experience for analysis and interpretation. The primary objective of this study is to elucidate how qualitative data analysis can be conducted using computer software and, specifically, to provide guidance to researchers in this regard. MAXQDA stands out as a powerful software that enables music and art researchers to conduct qualitative data analysis more effectively and systematically. The software offers a flexible platform for analyzing various types of data related to art, including texts, images, sounds, and videos, providing significant advantages in categorizing data, discovering themes, and achieving in-depth understanding. Additionally, by assisting in deciphering the symbols and meanings of art, it enhances the richness of art research. This study examines how qualitative data analysis in art research can be conducted more effectively through MAXQDA and focuses on how researchers can utilize it with various examples.

Keywords: Art research, qualitative research, qualitative paradigms, MAXQDA, qualitative analysis, content analysis, thematic analysis, computer analysis, analysis software's

